

známení

• D O B Y •

Církev na poušti

Je z **morálního** hlediska
přípustné akceptovat
klonování?

Reinkarnace -
křesťanská idea?

Obsah + Slovo na úvod	2
Stalo se	3
Lupínky bílých růží jsou zrcadlem Boží dokonalosti	4
Napomínat nebo povzbuzovat?	5
Reinkarnace - křesťanská idea?	7
Církev na poušti	9
Chci s tebou běžet po zelené louce	11
Co s pochybnostmi	12
Dialog	13
Psychofórum	14
Zdravěji žít	15
Je z morálního hlediska přípustné akceptovat klonování?	17
Z internetu	18
Čtyři písmena smrti	21
Proč bohoslužba a jaká?	23
Vybrali jsme pro vás	25
Dětský koutek	26
Vůdcovský test ohněm	27
Superhvězda	29
Spektrum	31

Milí čtenáři,

dostává se Vám do rukou Znamení doby v novém řadě. Jeho tvorba byla pro nás novou a vzrušující zkušeností. V naší redakční dílně jsme se snažili „ušíť“ je z množství zajímavých a podnětných témat, informací, příběhů a zkušeností, které vás – jak věříme – obohatí. To, jaký časopis je, vidíte před sebou. To, jaký by mohl být, závisí i na vás, čtenářích. Budeme rádi, jestliže nám napíšete a pomůžete nám spoluvytvářet jeho podobu. Znamení doby přináší křesťanský pohled na svět. Navzdory tomu, že žijeme v době, kdy se slovo křesťanský stává synonymem slov zpátečnický, konzervativní či nemoderní, věříme, že život a učení muže jménem Ježů, který ovlivnil dějiny světa jako nikdo před ním a ani po něm, jsou dnes stejně živé a oslovující jako před 2 000 lety. I dnes nám nabízí sebe samého, milost, víru, osvobození od bezvýznamnosti a kríchu. „Nebot tak Bůh milovat svět...“ píše evangelista Jan. Navzdory porušenosti, v jaké se nachází, je tento svět stále Božím stvořitelským dílem. Daroval nám ho, je našim legitimním domovem. Náš svět, který miluje, je i Božím světem. A to je dobrá zpráva, kterou chce tlumočit svým čtenářům i náš časopis. Tak jako miluje tento svět Ježů, chceme ho milovat i my, jeho následovníci. Samozřejmě, existuje ještě jeden svět. Náš pravý domov. Ježů si přál, abychom byli na světě, ale nebyli ze světa. Aby náš zrak byl upřen na náš dokonalý domov v nebi. Kam vlastně patříme? Zatím je naše dědictví na dvou místech – na tomto světě, kde žijeme a pracujeme pro něho, a v nebi, v novém světě, který s nadějí očekáváme. Dokud prožíváme toto napětí, znamení doby, ve které žijeme, nám pomáhají orientovat se. Nejsme poutníci bez cíle. Jsme poutníci, kteří mají poslání. Znamení doby, které právě držíte ve svých rukou, chce být malým světélkem při vašem putování, společníkem, o kterého se rádi podělíte i s jinými.

Mikuláš Pavlík
šéfredaktor

ZNAMENÍ DOBY - KŘEŠŤANSKÝ POHLED NA SVĚT

Ročník 34, číslo 1/2002

Vydává vydavatelství Advent-Orion spol. s r.o., Šafárikova 9,
038 61 Vrútky, tel./fax: 043/428 26 70,
tel.: 043/428 26 66, e-mail: adventorion@adventorion.sk.
Objednávky přijímá: Advent-Orion, spol. s r.o., Roztocká 5/44,
160 00 Praha 6-Sedlec, tel.: 233 320 767,
e-mail: adventorion@adventorion.cz

Šéfredaktor: Mikuláš Pavlík

Redakční spolupráce: Luboš Gondáš, Darina Matisová
Vychází dvakrát ročně. Cena jednoho výtisku 25 Kč.
Nevyžádané příspěvky se nevracejí.
Registrační číslo MK SR 1187/95. ISSN 1335-101X.

P.S. Rád bych poděkoval svému předchůdci, bývalému šéfredaktorovi Znamení doby, Markovi Škrlovi, za jeho práci a tvořivý vklad při tvorbě minulých čísel časopisu.

DUCHOVENSTVO POD TLAKEM

Nedávno uskutečněný průzkum ve Velké Británii ukázal, že více než 53 % duchovních a vedoucích církve už uvažovalo o odchodu z duchovenské služby pro vzrůstající tlak na toto povolání. 38 % duchovních se cítí přetížených náročností pastoračních povinností, kterým jsou každý den vystaveni. Zajímavé však je, že drtivá většina duchovních vyjádřila spokojenost se svým zaměstnáním. Dva ze tří duchovních označili stres za nejběžnější pastorační problém, který řeší. Následují manželské neshody, samota a deprese.

-Adventist Press Service-

VYSVĚCENÍ ON LINE

Víte, že stačí jen několik kliknutí myši a můžete být vysvěceni za duchovního s pravomocí oddávat, křtít, pochovávat a vykonávat další úkony? Jedna z amerických denominací (The Universal Life Church) nabízí vysvěcení úplně zdarma a doktorát (doctor of divinity) stojí 20 dolarů. Podle rozhodnutí soudu je tato praxe legální. Správce sítě této náboženské společnosti prohlásil, že vysvěcení přes počítač je součástí jejich tajné misie – zbavit svět náboženství. „Až budou všichni vysvěceni, potom to už nebude nic znamenat,“ řekl.

-National Catholic Register-

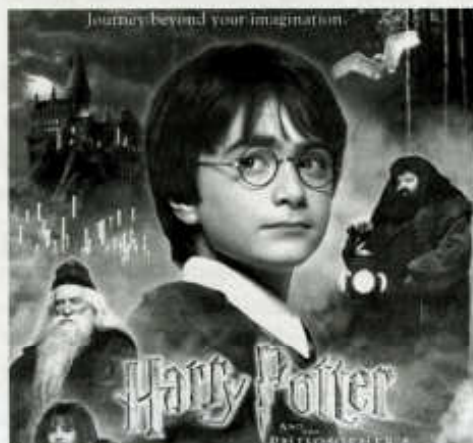
ŘÍMSKÝ EXORCISTA VARUJE PŘED HARRY POTTEREM

Oficiální exorcista (vyháněč zlých duchů) P. Gabriel Amorth varoval rodiče před sérií knih o Harrym Potterovi. V rozhovoru pro italskou agenturu ANSA vyhlásil: „Za Harrym Potterem se skrývá podpis krále temnoty – ďábla.“ Exorcista, který má zkušenosti z desítek let přímého boje se Zlem, vysvětlil, že knihy J. K. Rowlingové obsahují nespočetné množství odkazů na magii – „satanské umění“.

Poznamenal, že knihy se pokoušejí vytvořit falešné rozlišení mezi černou a bílou magií, i když „ve skutečnosti žádný rozdíl neexistuje, protože magie vždy znamená obrácení se k ďáblu“. V rozhovoru, který byl při příležitosti premiéry filmu o Harrym Potterovi uveřejněn v mnohých evropských novinách a časopisech, páter Amorth také kritizuje neuspořádanou morálku, kterou Rowlingová ve svých knihách předkládá. Je tu možné porušovat základní morální pravidla, např.

ospravedlňovat lež, pokud z toho bude mít někdo prospěch.

-KBS-

RUSKÝ PATRIARCHA SE NECHCE SETKAT S PAPEŽEM

Ruský pravoslavný patriarcha Alexej II. považuje setkání s Janem Pavlem II. v současné době za nemožné. „Katolíci se nadále snaží odlákat naše pravoslavné věřící a dělají politiku expanze,“ prohlásil moskevský patriarcha podle zprávy ruské agentury Interfax. „Katolíci chtějí obracet lidi, kteří se narodili v pravoslavné církvi a byli vychováni v pravoslavné víře,“ řekl Alexej II. „I kdyby papež navštívil Rusko, já se setkání s Janem Pavlem II. nezúčastním,“ zdůraznil patriarcha.

-KBS-

NÁBOŽENSKÁ SVOBODA VE SVĚTĚ

Podmínky pro náboženskou svobodu se ve světě ustavičně zhoršují, uvádí se ve zprávě americké neziskové organizace Freedom House, která sleduje trendy vývoje náboženské svobody. Podle studie, která hodnotí víc jak sedmdesát zemí světa, jsou náboženská práva jednotlivců čím dál tím víc potlačována, zejména ve velkých zemích, jakými jsou Čína, Indie, Indonézie a Pákistán. Ve zprávě se též uvádí, že většina vojenských konfliktů ve světě – od současného izraelsko-palestinského po násilí mezi muslimy a křesťany v západní Indonézii – má silné náboženské pozadí.

Zajímavé je též konstatování, že navzdory všeobecně rozšířenému názoru nemají západní země monopol na náboženskou svobodu. Například Botswana a Namibie dostaly vyšší retingové ohodnocení náboženské svobody než Belgie a Francie, které se v posledních letech pustily

do politického i právního zápasu s tzv. sektami.

-Adventist Press Service-

KŘESŤANSKÉ CÍRKVE JSOU V EVROPĚ DOMA

„Církev se cítí v Evropě doma. Proto také očekává, že jí Evropa přizná právo občanství,“ prohlásil vatikánský sekretář pro vztahy se státy, Jean-Louis Tauran. V souvislosti s pokusy zatlačit křesťanské církve do soukromí očekávají náboženská společenství nové Evropy, že jejich zařazení do společnosti bude uznáno i právně. Vatikán současně žádá právo konstruktivně se zúčastňovat veřejného dialogu o budoucnosti Evropy.

„Církev musí být vyslyšena. Hodnoty, na kterých spočívá nějaké společenství, totiž přesahují rozhodnutí politiky a zákonodárství. Jsou spíše pramenem základních práv. Proto je potřebné, aby evropský ústavní dokument jmenoval ty prameny, ze kterých základní hodnoty vycházejí,“ zdůraznil arcibiskup Tauran v souvislosti s Konventem EU. Církev má plně právo požadovat ústřední úlohu při budování nové Evropy. Pojem „Evropa“ v moderní době poprvé použil papež Mikuláš V. roku 1453 (je to i rok pádu Konstantinopolu). Právě katolická církev inspirovala a formulovala instituce evropského světádlu, jehož charakter vyjadřuje formulace papeže Pavla VI. – kříž, kniha a pluh.

-KBS-

10 NEJVĚTŠÍCH DENOMINACÍ V USA

Podle nejnovějších statistik mezi deset největších denominací v USA patří:

1. Římskokatolická církev - 62 018 436 členů
2. Jižní baptistická konvence (Southern Baptist Convention) – 15 729 356
3. Spojená metodistická církev – 8 400 000
4. Národní baptistická konvence (National Baptist Convention) – 8 400 000
5. Církev Boží v Kristu
6. Evangelická luteránská církev v USA
7. Církev Ježíše Krista svatých posledních dnů (mormoni)
8. Presbyteriánská církev
9. Americká mezinárodní baptistická konvence (National Baptist Convention of America, Inc.)
10. Luteránská církev (Missouri Synod)

-Christian Century-

Lupínky bílých růží jsou zrcadlem **Boží dokonalosti**

Pátek 14. 12. 2001. Všude kolem tma. Jediný zdroj světla poskytuje velké plátno martinského kinosálu. Okolo mne sedí děti z družiny Vlčat a upřené se na Něj dívají. Bičují jej, přibíjejí na kříž. On trpí, ale navzdory tomu cítím velkou lásku, lásku Ježíše, lásku nebeského Otce. Po lících mi stékají slzy a nedokážu říci „Á, další pohádkový příběh, film jako každý jiný...“ Dnes už ne, protože Ježíš mi otevřel oči a srdce, abych viděla jeho lásku. Byl to výjimečný den, když mi ukázal svoje dlaně, které probily moje hříchy. Byl to nádherný den, protože jsem pochopila, že Bůh je tu pro mne.

Před deseti roky se maminka katolička a tatínek evangelík konečně rozhodli zakotvit. Po dlouhém hledání pravdy v různých denominacích loď i s pětičlennou posádkou přistála 7. 12. 1991 v modlitebně Církve adventistů sedmého dne v Liptovském Mikuláši. Já, 9leté děvčátko spolu s 10letou sestřičkou a 3letým bratrem jsme byli nadšeni. Zase něco nového, docela lákavého, nebyl důvod si stěžovat. Ani tehdy ne, když jsme z rodinných důvodů začali častěji navštěvovat sbor v Martině. Právě naopak, bylo tu víc dětí, víc zábavy, byla tu babička a prarodiče, které jsme při našich víkendových výletech z Ružomberoku do Martina nestačili navštívit. Radost se však po čase změnila na stereotyp. Dětské nadšení vyprchalo a nejednou jsem víkendový výlet vyměnila za „domácí program“. Ano, pamatovala jsem si ze sobotních školek něco o Bohu, ale moje srdce ho moc nepřijímalo.

Roku 1999 jsem zatoužila po změně a začala jsem se setkávat s členy Bratrské jednoty baptistů v Ružomberoku. Nezáleželo mi na pravdě, jen na společenství lidí.

Když mi 16. května 2000, den po maturitě, přišla zpráva, že mě přijímají do Liberce na vysokou školu, byla jsem šťastím bez sebe. Prázdniny se vleky a nemohla jsem se dočkat jejich konce. Z rozhádaného rodinného prostředí konečně do idylky Čech. Ale idealistické představy netrvaly dlouho. První večer, po dvanácti hodinách cesty a problémech s ubytováním, jsem ležela v posteli na pátém poschodí 3700místné ubytovny úplně sama a se slzami v očích nadávala na celý svět. Sama mezi čtyřmi holými stěnami s velkým oknem, na kterém visel otřesný závěs. Začátky byly těžké. Najednou mi chybělo i naše neideální domácí prostředí, kolektiv mládežníků, staré babičky a dědouškové ze sboru. Žila jsem ze vzpomínek z minulosti a odmítala přijmout přítomnost, protože mi připadala černá, nehodná stát se součástí mého

života. Ale moje loď plula dále. Nezůstala dlouho prázdná. Ze studentů a spolubydlicích se stali přátelé a kamarádi. I v libereckém sboru jsem postupně potkávala lidi s otevřenou náručí a na mé tváři se znovu objevil úsměv.

Teoreticky jsem připouštěla, že Bůh existuje, ale...

Můj život byl naplněn častými oslavami, kde nechyběl alkohol, protančenými nocemi, flirtováním, přespáváním u kamarádů, protože jsem potřebovala změ-

nu z dámského kolektivu na ubytovně. Milovala jsem volnost Liberce. Milovala jsem těch 600 km, které mě dělily od milujících srdcí rodiny a přátel. Věděla jsem, že se jednou změním. Ano, někdy v budoucnu, ale teď ne, to by bylo příliš brzy.

Měla jsem určité hranice, ale po noci 14. dubna 2001 plně strachu, 40 km od Liberce, se všechno zhroutilo. Padla jsem na samé dno prachu a špíny a ztratila jsem smysl života. Stála jsem v okně na pátém poschodí a přemýšlela, co ze mne zůstane, když skočím.

„Bude to bolet? Bože, proč? Proč já? Proč jsi mne opustil? Proč???“ Na jeho adresu se valily otázky plné výčitek. On přece nese zodpovědnost za mou existenci i za všechno dění kolem. Neskočila jsem.

Přítel, kterého mi Bůh poslal, aby byl se mnou a léčil můj panický strach ze samoty, mi ukázal hodnotu života a znovu mi otevřel oči pro radost. On sám v Boží

moc nevěřil, ale právě to mě povzbuzovalo v hledání toho, který mě stvořil. Začala jsem se učit žít bez strachu ze samoty. Zvláštní, říkala jsem si, a nejednou jsem příteli či lidem kolem sebe položila otázku: „Jak to, že já Boha neslyším? Proč jiní říkají, že ano, a já ne?“ Ano, věděla jsem, že Bůh někde je, dívá se na mne, ale...

V Liberci jsem poznala mnoho životních příběhů lidí bílých i černých, feťáků, homosexuálů, narkomanů či lidí závislých na počítačích, alkoholu, cigaretách. Dnes vím, že každého z nich Bůh velmi miluje a mělo velký smysl, že se stali součástí mé životní zkušenosti.

Když jsem se vrátila na Slovensko, toužila jsem poznávat Pána Boha víc a víc. V úterý a v neděli jsem navštěvovala baptisty, ve středu setkání křesťanské mládeže Quo Vadis, v pátek schůzky Vlčat, v sobotu sbor církve adventistů a jako pečovatelka jsem navštěvovala jednu katolickou rodinu. Jejich tříleté děvčátko mi ukazovala bezmeznou upřímnost a odpuštění, a to mě fascinovalo. Tolik věřících lidí kolem, ale kde je moje místo?

Toužila jsem Ježíše milovat a být jím milována. A on mi ukázal lásku. Byla to láska přítele s velkým srdcem, kterému jsem po letech odmítání a ubližování otevřela to svoje, a on tu byl a je s otevřenou náručí pro mne.

Den křtu byl dnem smrti starého a vzniku nového života. Den tmavě červených růží, slziček štěstí, den lásky přítele, rodičů a mého tříletého děvčátka s rodinou, nových bratříčků a sestřiček...

Bůh mě mění, přetváří, kráčí se mnou v ústrety novým zkušenostem. On je tu pro mne. Nevím, co bude zítra, možná se budu smát, možná plakat, možná zaslechnu v dálce to krásné: miluji tě, možná přivalí výčitek, odpuštění, možná...

Učím se od dětí, se kterými je tento svět takový krásný.

„Až se v noci zahleďš do nebe, bude se ti zdát, jakoby se všechny hvězdy smály, protože já budu bydlet na jedné z nich, protože já se budu na jedné z nich smát. Ty budeš mít hvězdy, které se umí smát... Bude to, jako bych ti dal místo hvězd spoustu malých zvonečků, které se umí smát,“ řekl Malý princ. ■

Olga Holubová

Napomínat nebo povzbuzovat?

Šest dní před svou smrtí se Ježíš zúčastnil hostiny v domě farizea Šimona. Bývalá prostitutka Marie, které Ježíš odpustil hříchy, k překvapení všech začala Ježíše projevovat lásku a přiznání neobvyklým způsobem. Poté, co svému Mistru smáčela nohy vlastními slzami, otevřela nádobu s drahocennou masťou a začala jí Ježíše natírat. Když to učedníci spatřili (a Jan dodává, že hlavní slovo měl Jidáš Iškariotský), začali reptat: Nač takové plýtvání? Mohlo se to draze prodat a rozdat chudým.

Každý z nás čas od času napomíná, domlouvá, kárá, kritizuje či poučuje. Někdo víc, jiný méně. Napomínáme správně? O co vlastně při napomínání jde? Je pravda, že napomínat může kdokoli, kohokoli, jakkoli a důvodem pro napomínání může být cokoli? Co můžeme udělat pro to, aby naše napomínání nedopadlo stejně neslavně, jako když se učedníci „pustili“ do Ježíše?

CO JE NAPOMÍNÁNÍ

Slovo napomínání má v naší řeči především negativní význam. Slovník českých synonym slovo napomenutí rozvíjí jako: pokárání, domluvu, výtku, varování a ponaučení.

CO U ŘEKŮ ZNAMENALO NAPOMÍNAT

Řecké slovo použité v Bibli pro napomínání zní paraklésis. Původně toto slovo označovalo potěšování, povzbuzení. Když někdo vážně onemocněl, přišel o majetek nebo se mu stala jiná nemilá věc, lidé, kteří byli kolem něho, jej potěšovali. Ne však slovy: „To je mi líto... Nic si z toho nedělej... Neboj se, bude to dobré...“ Staří Řekové napomínali spíše takto: „Všechno nařikání je zbytečné! Musíš dát příklad jiným! Mysli na svoje postavení! Vzchop se!“ Celé potěšování se tedy dělo víceméně formou napomínání.

Způsob potěšování závisel na tom, čemu Řekové věřili. Jedni (například Epikuros) věřili, že smrt je definitivní konec, proto je třeba využít čas, který máme zde na zemi. Obsahem jejich potěšování bylo: „Užívej si života, protože zítra může být konec.“ Ti druhí, vyznavači Platóna, zase věřili, že po smrti přichází člověk do nebe mezi bohy, a tím se potěšovali.

Potěšování se tedy dělo formou napomínání, příkazů, doporučení.

NAPOMÍNÁNÍ V NOVÉM ZÁKONĚ

Autoři NZ používají slovo paraklésis ve třech základních významech.

a) naléhavá prosba (Mk 1,40; 5,22.23) Ten, kdo prosí, se v nějakém smyslu dostal do oblasti Ježíšovy spasitelné moci, do Ježíšovy blízkosti.

b) útěcha, potěšování

Věřící v době apoštola Pavla byli přesvědčeni, že druhý Kristův příchod se uskuteční ještě za jejich života. Pán však nepřicházel a někteří, hlavně starší, už zemřeli. Jejich pozůstalí měli obavy o jejich osud. Proto Pavel například Tesalonickým píše, aby se netrápili, že jejich zesnulí o něco přijdou. S Kristem se setkáme všichni najednou, ať už budeme v den jeho příchodu živí, nebo budeme odpočívat v hrobě. Až přijde Pán, vzkřísí mrtvé, promění živé a takto se všichni společně setkáme s Pánem. Na závěr vyzývá Tesalonické, aby se jeho slovy potěšovali. (1 Te 4,18)

c) napomínání (např. 2 Tm 4,2.3)

Slovo paraklésis je možné velmi často přeložit jako potěšování, povzbuzování i napomínání. Často nám ani kontext nenaznačí, zda má pisatel na mysli povzbuzení, nebo napomenutí.

Například: V Tesalonice jsou věřící, kteří se mají rádi. Apoštol Pavel jim píše: „O bratrské lásce není třeba, abych vám psal, neboť Bůh sám vás vyučil, jak se máte mít mezi sebou rádi. A takoví opravdu jste ke všem bratřím v celé Makedonii; jen vás prosíme, bratři, abyste v tom byli stále horlivější.“ (1 Te 4,9.10)

Pavel podle kontextu nemá na mysli pokárání ani prosbu, ale spíše

povzbuzení, aby navzdory problémům pokračovali a rostli v projevech lásky.

Bible tedy nezná napomínání podle významu: Přestaň! Udělej to a ono! Chovej se tak a tak! Pod napomínáním Písmo nerozumí ani negativní kritiku, se kterou si obvykle napomínání pleteme a která je často velmi destruktivní.

CO JE BIBLICKÉ „NAPOMÍNÁNÍ“?

Je to napomínání, jehož neoddtělnou součástí je evangelium. Jestliže napomínáme, aniž bychom vzali v úvahu vlastní hříšnost, jestliže zapomínáme na Boží lásku a trpělivost, odpuštění, povzbuzení a potěšování, radši ani nenapomínejme.

Když Ježíš řekl Nikodémovi, že se musí narodit znovu, jinými slovy, že není obráceným člověkem a že jako učitel zákona podstatě teologie vlastně nerozumí, jedním dechem dodává: „Neboť Bůh tak miloval svět, že dal svého jediného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný. Vždyť Bůh neposlal svého Syna na svět, aby svět soudil, ale aby skrze něj by svět spasen.“ (J 3,16.17)

Dříve, než Ježíš napomene cizoložnici, aby nehřešila, poví jí: „Neodsuzuj tě.“ (J 8,11)

Když Jan Křtitel hřímá na lid: „...Plemeno zmijí, kdo vám ukázal, že můžete utéci před nastávajícím hněvem? Neste tedy ovoce, které ukazuje, že činíte pokání... Kdo má dvoje oblečení, dej tomu, kdo nemá žádné...“ lidé jeho slova chápou jako povzbuzení. (L 3,7-11)

PROČ NAPOMÍNAT?

Bible hovoří o pohnutkách, které by nás měly vést k napomínání – či spíše k povzbuzování a potěšování:

Den Páně je blízko

1 Te 5 hovoří o tom, že den Páně přijde nečekaně, jako zloděj v noci. Apoštol Pavel říká, že mnozí to budou brát na lehkou váhu, proto zahynou.

jak na to?

Ale ti, kteří uvěřili evangeliu Ježíše Krista, získali spasení v Ježíši, který za nás zemřel. Ve verši 11 je napsáno: „Proto se navzájem povzbuzujte a buďte jeden druhému oporou, jak to již činíte.“ Proč napomínat (potěšovat)? Protože den Páně je blízko. (Podobně Žd 3,12.13; 10,25)

Význam Kristovy oběti

Ježíš Kristus přišel, aby zachránil člověka od hříchu a dal mu věčný život. Přinesl dar, který je ale potřebné přijmout. V 2 K 5,20 apoštol Pavel píše: „Jste tedy posly Kristovými, Bůh vám domlouvá našimi ústy; na místě Kristově vás prosíme: dejte se smířit s Bohem!“

Důvodem pro napomínání je tedy obava, aby Kristova oběť nebyla pro někoho marná – jen proto, že ji nepřijme.

Bible tedy říká: Napomínejte se, potěšujte se a povzbuzujte se. Proč? Protože den Páně je blízko a proto, aby Kristova oběť nebyla pro nás zbytečná.

KDO MŮŽE NAPOMÍNAT?

Někoho možná překvapí, že apoštol Pavel považuje schopnost napomínat (či povzbuzovat) za jeden z duchovních darů. (Ř 12,8)

Napomínání je duchovním darem. To sice neznamená, že by nemohl napomínat každý, ale ukazuje to přinejmenším na to, že ne každý má stejnou schopnost povzbuzovat či napomínat. Sami víme, že jsou kolem nás lidé, jejichž slova povzbuzení nás potěší víc než slova jiných. Podobně i radu či napomenutí nepřijímáme od všech stejně. A zdaleka to nezávisí jen na osobních sympatiích, ale i na způsobu, jakým se to poví.

Ještě jednou se vraťme k výzvě „Na místě Kristově neseme poselství, jako by sám Bůh napomínal skrze nás.“ Napomínání je vstupem na svatou půdu. Děláme něco v zastoupení Pána Boha.

Ježíš v jednom ze svých posledních kázání řekl: „...a já požádám Otce a on vám dá jiného Přímluvce, aby byl s vámi na věky – Duchu pravdy, kterého svět nemůže přijmout, poněvadž ho nevidí ani nezná. Vy jej znáte,

neboť s vámi zůstává a ve vás bude.“ (J 14,16.17)

Duch svatý je v našem překladu označen jako Utěšitel. V řečtině zní toto slovo *paraklétos* a je to vlastně podstatné jméno odvozené od našeho známého *paraklésis*. Duch svatý je tedy Utěšitel, Povzbuzovatel a Napomínatel. Jestliže tedy někdo napomíná, dělá to, co dělá i Duch svatý. Přistupujme tedy k napomínání s bázní a pokorou.

Ten, kdo napomíná, má být plný lásky a poznání a potřebuje být veden Duchem svatým, který sám je nazván jako ten, který „napomíná“ – potěšuje a povzbuzuje.

JAK NAPOMÍNAT

Bible říká, že když Petr domlouval Ježíši, aby nešel do Jeruzaléma, „vzal si ho stranou“. (Mt 16,22) Petr se od Ježíše naučil, že pokud chce napomínat, nejlépe je to mezi čtyřma očima. Mt 18,15 říká: Pokud máš nějaký problém se svým bratrem, pokud ho potřebuješ napomenout, jdi a udělej to s ním tváří v tvář. Jestliže se ti to podaří, získal jsi přítele. Jen pokud by to nepomohlo, vezmi si s sebou bratra či sestru a jděte za ním ve dvojici. Pokud ani to nepomůže, přednes to před ostatními.

Když napomínáme z očí do očí, dáváme tím najevo, že nám na tom skutečně záleží. Můžeme se tím vyhnout i tomu, aby měl napomínaný potřebu bránit se a cítil se ohrožený a před ostatními potupený.

V dopise Římanům dává Pavel podmínku pro ty, kteří chtějí napomínat: „Jsem přesvědčen také já o vás, bratři moji, že i vy jste plní dobroty, naplnění veškerým poznáním, takže sami můžete ukazovat cestu jeden druhému.“ (Ř 15,14) Napomínat mohou tedy ti, kdo jsou plni dobroty a naplnění poznáním (Boha a jeho lásky). Opět zde zaznívá, že napomínání jde ruku v ruce s láskou – tak, jak to dělal Ježíš Kristus. Ale nezapomeňme, že to máme dělat mezi čtyřma očima, citlivě a zodpovědně.

JAK PŘIJÍMAT NAPOMENUTÍ

Napomínání je Božím darem. Přijímejte ho tedy s vděčností.

Naslouchejme, co nám chce Pán říci. Ne pouze prostřednictvím modlitby či studia Božího slova, ale i prostřednictvím jiných lidí. A tak dříve, než řekneme tomu, kdo nás napomene, aby se staral o sebe a nedělal si zbytečné starosti, zamysleme se na tím, jestli nemá přece jen pravdu. Buďme k sobě čestní. Přiznejme si vlastní nedokonalost, chybu či problém. Pokud to ten, kdo tě napomíná, myslí s tebou opravdu upřímně – a to zjistíš i podle toho, jestli se ptá na tvoje pocity a problémy, jestli ho zajímá tvůj názor nebo jestliže je ti ochotný pomoci – požádej ho o pomoc. Využij toho, že můžeš najít někoho, kdo ti pomůže nést břemeno, které je těžší, než sám uneseš. Hledejte společně řešení a modlete se spolu za daný problém.

ZÁVĚR

Lidské vztahy jsou asi to nejsložitější, s čím se v našem životě setkáváme. Každý den se setkáváme s lidmi. Doma, na ulici, ve škole či v práci. Nedorozumění a problémy nás zraňují. Snažme se, aby naše vzájemné napomínání bylo více povzbuzováním k dalšímu růstu než nástrojem nedorozumění. Přistupujme ke každému jako k bytosti, za kterou Kristus položil svůj život. Všichni potřebujeme prožít změnu. Nikdo není dokonalý. Potřebujeme Boží lásku a milost. Projevujme si tu lásku i vzájemně.

„Můj přítel se ještě nevrátil z boje, pane. Žádám o povolení jít ho hledat.“

„Nepovoluje se,“ řekl velitel. „Nechci, abys riskoval život kvůli někomu, kdo už ani nežije.“

Voják však navzdory tomu odešel a za hodinu se vrátil se smrtelným zraněním a s mrtvým tělem svého přítele v náručí.

Velitel zuřil: „Říkal jsem ti přece, že je mrtvý. Takto jsem vás ztratil oba dva. Pověz, stálo ti to za to, vrátit se tam kvůli jedné mrtvole?“

Umírající odpověděl: „Stálo to za to, pane. Když jsem ho našel, ještě dýchal. Řekl mi: ‚Jacku, já jsem věděl, že přijdeš.‘“ ■

Miroslav Danihel

Reinkarnace – křesťanská idea?

Nedávno jsem četl rozhovor se známým slovenským televizním moderátorem, ve kterém popisoval své zážitky z minulých životů. Tvrdil, že zná svoji manželku z předcházejícího života. Odmítl však prozradit její jméno.

V podobném duchu se nesl i diskusní večer s jedním českým zpěvákem. Netajil se sympatiemi k myšlence reinkarnace. Díky ní se totiž dokázal lépe vyrovnat se smrtí své malé dcerky.

V poslední době se stále víc lidí přiznává k víře v reinkarnaci. Snad bych tomu nevěnoval tak velkou pozornost, kdybych od obhájců idey převtělování neslyšel, že reinkarnace byla původně křesťanskou doktrínou. Tvrdil mi to i jeden můj známý, který se odvolával na Ježíšova slova z Janova evangelia, adresovaná Nikodémovi: „Amen, amen, pravím tobě, nenarodí-li se kdo znovu, nemůže spatřit království Boží.“ (J 3,3) Ještě dodal, že původně existovalo v Bibli víc zmínek o převtělování, ale církevní autority je po smrti apoštolů odstranily.

CO JE TO REINKARNACE?

Dříve, než se budeme zabývat touto myšlenkou, vysvětlíme si, co je to reinkarnace. Slovo reinkarnace pochází z latiny a znamená opětovné vtělení nebo převtělení. Vyjadřuje, že člověk žije množství životů. Duše (případně duch) stále žije, zachovává si identitu, ale rodí se pokaždé do jiného těla. Podle učení o reinkarnaci opouští duše člověka po smrti tělo a pokračuje v existenci v jiné formě života – lidské nebo nižší; nebo také vyšší než lidské.

Základem učení o převtělování je tzv. karma – přesvědčení, že každý

člověk určuje svůj osud do posledního detailu. Jestliže konal dobré skutky, narodí se do „dobrého“ těla, jestliže zlé, do „zlého“ těla.

Od vyznavačů reinkarnace jsem například slyšel, že u jednoho slepého člověka se zjistilo, že v jednom z minulých životů v starověkém Egyptě vypíchoval oči vojenským zajatcům. Slepotu si tedy zapříčinil sám a stala se jeho trestem i osudem.

JE REINKARNACE BIBLICKÁ?

Podporuje Bible myšlenku převtělování? Pokud by uvedený výrok v Janově evangeliu byl jediným Ježíšovým výrokem na toto téma, možná by

v nás mohl vyvolat určité pochybnosti, jak to Kristus myslel. Ale Ježíš nehovořil o narození do jiného těla, případné smrti a opětovném narození do dalšího těla. Hovořil o Boží moci, která nás může duchovně přetvořit. O několik veršů dále Ježíš vysvětluje: „...nenarodí-li se kdo z vody a z Ducha, nemůže vejít do království Božího.“ (v. 5) Ježíš tu hovoří o křtu a duchovním znovuzrození. Symbolika křtu obsahuje smrt, hrob a vzkříšení. Když je člověk pokřtěn, umírá starému způsobu života, je pochován do vodního hrobu a vynoří se k novému životu. Přeměna, o které je tu řeč, je přeměna v Boží dítě.

Evangelista Jan to vysvětluje v 1. kapitole svého evangelia: „Těm pak, kteří ho přijali a věří v jeho jméno, dal moc stát se Božími dětmi. Ti se nenarodili, jen jako se rodí lidé, jako děti pozemských otců, nýbrž narodili se z Boha.“ (v. 12-13)

Ježíš nepřišel na svět, aby nám dal šanci pokračovat v životě po životě – v ustavičném koloběhu. Nepřišel, abychom přecházeli z těla do těla, dokud se nestaneme dokonalými. Přišel, žil a zemřel, abychom ho mohli přijmout jako Spasitele a znovu se narodit jako Boží děti. Samozřejmě v průběhu našeho života, v těle, ve kterém žijeme.

CO UČIL JEŽÍŠ

Ježíš neučil reinkarnaci, ale přesný opak. Karma nezná slovo milost. Její železná ruka kontroluje všechno, co se v životě člověka stane. Pokud je někdo zločinec a odmítá náboženství, jeho příští život bude bídný a plný utrpení. Jako v případě slepého muže, který jako faraónův služebník v minulém životě vypichoval oči cizím otrokům. Dluh se musí splácet utrpením v dalších životech, dokud se úplně neodstraní. Pro odpuštění a milost tu není místo.

Učil něco podobného Ježíš? Vůbec ne. Písmo hovoří o dvou zločincích ukřižovaných spolu s Ježíšem. Jeden z nich ho prosil, aby s ním mohl být v Božím království. Podle zákona karmy byla hrozná muka a smrt na kříži jeho osudem a v dalším životě měl zločinec pokračovat v utrpení za hříchy spáchané v předcházejícím životě. Řekl mu snad Ježíš, že je to špatné, protože se nekál včas, aby mohl svými dobrými skutky zaplatit za všechno zlé, co napáchal? Řekl mu snad, že by se měl zbavit špatné karmy konáním dobrých skutků v dalším životě?

Ne. Ježíš mu dal ničím nepodmíněné zaslíbení, že jednou s ním bude v ráji. Aplikoval tím princip, který učil například v podobnosti o najatých dělnících na vinici. (Mt 20,1-16) Hospodář nevyplácel dělníky podle množství práce, kterou vykonali, ale podle milosti, kterou jim udělil.

SKUTKY, NEBO MILOST?

Odpověď, kterou dal Ježíš zločinci, byla postavena na milosti, ne na skutcích, a už vůbec ne na karmě. Nebylo nic, čím by si muž na kříži zasloužil být s Kristem v ráji. Na druhé straně, v té době možná neexistovala žádná skupina lidí, která by udělala víc dobrých skutků než farizeové. Jak Ježíš ohodnotil jejich šance zaplatit si cestu do nebe dobrými skutky? „*Neboť vám pravím: Nebude-li vaše spravedlnost o mnoho přesahovat spravedlnost zákoníků a farizeů, jistě nevejdete do království nebeského.*“ (Mt 5,20) Ani ti nejlepší z nejlepších nejsou dostatečně dobří.

Ježíš nikdy nenaznačil, že by reinkarnace nebo zákon karmy měly vést do ráje. Naopak, všechno, co učil, bylo v úplném protikladu k naději dosáhnout nebe vlastní dobrotou. Neexistuje způsob, jak sladit Ježíšovo učení s karmou. Učení o milosti pro každého, kdo ho přijme, je neslučitelné s cestou sebezdokonalování prostřednictvím reinkarnace. Písmo jasně učí, že Bůh nespasí lidi na základě jejich dobrých skutků. Apoštol Pavel napsal: „*Milostí tedy jste spaseni skrze víru. Spasení není z vás, je to Boží dar, není z vašich skutků, takže se nikdo nemůže chlubit.*“ (Ef 2,8-9) Pavlova slova od základu vyvracejí zákon karmy, který je základem učení o reinkarnaci. Bible nepodporuje a nikdy nepodporovala myšlenku reinkarnace.

Na závěr mi dovoluť uvést ještě jeden biblický text: „*A jako každý člověk jen jednou umírá, a potom bude soud...*“ (Žd 9,27) Naplňuje mne radostí, že na tomto soudu bude rozhodovat milostivý Bůh, a ne zákon karmy. Jsem šťastný, že mým soudcem bude ten samý Ježíš, který slíbil zločinci ráj. Jsem naplněn pokojem, protože bude soudit na základě vztahu, který jsme k němu měli jako k Spasiteli, ne na základě našich dobrých skutků.

Smrt není přechodem do jiné fáze života. Ale smrt hříchu v našem životě a znovuzrození k novému životu mohou vést k věčnému životu s Ježíšem. ■

Mikuláš Pavlík

Církev na poušti

Na náboženskou svobodu jsme si rychle zvykli. Svobodně vyznávat svou víru, bez zábran číst Písmo svaté - to se nám zdá dnes už tak samozřejmé, že se většina lidí tváří, jako bychom to už ani nepotřebovali. Ale z historie známe jiné, kruté období, kdy vlastnit Bibli, číst ji nebo hovořit veřejně o víře se rovnalo rozsudku smrti.

Jižní Francie, 17. století. Na trůnu sedí absolutistický král Ludvík XIV. Jeho politika se dá stručně vystihnout slovy: jeden král, jeden zákon, jedna víra. V říjnu 1685 je odvolán „Nantský edikt“, dokument, který zaručoval protestantům náboženskou svobodu. Nyní jsou lidé hlásící se k protestantismu zbavováni práv – občanských, státních i náboženských. Následují nájezdy dragounů, při kterých tito ozbrojení „misionáři“ násilím vynucují odvolání víry, boří protestantské kostely, modlitebny jsou srovnávány se zemí. Více než 250 000 lidí prchá i navzdory hlídaným hranicím do exilu. Ti, kteří zůstali, se skrývají v horách, nepřístupných údolích a jeskyních, kde odolávají pronásledování, připraveni zaplatit i tu největší daň za věrnost svému Pánu. Vzniká „církev na poušti“, která tu přežívá celé století pronásledování.

Pod dojmem těchto základních informací přijmete pozvání a vstupte spolu s námi do „Muzea pouště“ (Musée du Désert). Tady, v Céven, v hlubokém nehostinném údolí jižní Francie, se odehrával zápas o zachování víry. Bohoslužby se konaly na pustých místech navzdory udavačství a přísným trestům. Ti, kteří byli přistiženi, byli krutě postihováni. Pro duchovní trest smrti, pro muže galeje, pro ženy doživotní vězení a pro děti protestantů – hugenotů klášterní převýchova.

DŮM ROLLANDA

Vstupujeme do malého kamenného domečku Peirra Laporta zvaného Roland. Je to muž, který vstoupil do

dějin v době hrdinské války kamizardů v r. 1702-1704. Tehdy byli hugenoti donuceni postavit se se zbraní v ruce na obranu svého údolí. 2 000 lidí odolávalo 2 roky přesile 25 000 vojáků královských oddílů a 40 000 ozbrojených měšťanů. Rolland byl nakonec zabit následkem zrady. V kuchyni vidíme Rollandovu Bibli, kterou několik generací jeho rodiny pečlivě opatrovalo. Vedle ní jsou zbraně jako připomínka dvouletého ozbrojeného odporu uprostřed století odporu nenásilného. Všude kolem jsou na stěnách rozsudky smrti, vězení nebo vyhnanství na galeje. Můžeme vidět do stěny vestavěnou kuchyňskou skříň, kde pod spodní polici nacházíme pod podlahou tajnou skrýš. Tam se ukrývali pronásledovaní kazatelé a vůdcové.

SÁL BOHOSLUŽEBNÝCH SHROMÁŽDĚNÍ

Připomíná nám tajná shromáždění církve v poušti. Všechno muselo být uděláno tak, aby se to dalo rozebrat.

Kazatelna se dala poskládat do tvaru sudu, kalichy na večeři Páně se daly rozložit na tři kusy. Sběrka kontrolních žetonů připomíná, že k večeři Páně směli přistoupit jen ti, jejichž rodina se mohla prokázat touto kontrolní známku příslušnosti k tajné církvi. Takto chránili svá shromáždění a duchovní před zradou.

SÁL BIBLÍ

Jen díky Bibli, jejímu tajnému domácímu čtení, si francouzští hugenoti, i když zbaveni duchovních a kos-

telů, zachovali po několik generací pevnou a živou víru. Můžeme zde vidět, jak probíhaly večerní rodinné bohoslužby. Dědeček četl z rodinné Bible a celá rodina poslouchala, zatímco dívka sledovala okolí, jestli jim nehrozí nějaké nebezpečí.

Nacházíme zde krásnou sbírku Biblí a zpěvníků z tohoto období. Písmo svaté bylo tím nejvzácnějším pokladem. Svatby a křty protestantů nebyly uznávané v matrikách. Ale na zadních stránkách Biblí se zachovaly seznamy pokřtěných a sezdaných. Skutečnou raritou jsou miniaturní výtisky Bible a zpěvníku, které ženy nosily ukryté v účesu.

SÁL DUCHOVNÍCH A KAZATELŮ

Je to památník umučených kazatelů a duchovních. Jejich odhalení nebo udání se rovnalo trestu smrti. Velký nástěnný obraz připomíná zakázané shromáždění a maketa popravčího nástroje znázorňuje lámání v kole – jeden z nejkrutějších výmyslů středověku. Jak je mož-

né, že křesťané dokázali takovýmto nelidským způsobem trápit jiné křesťany? Toto tajemství zla v člověku asi nikdy úplně nepochopíme.

SÁL GALEJNÍKŮ

Téměř 5 000 protestantů bylo odsouzeno pro svou víru k veslování na královských galérách. Na stropě

je zavěšeno jedno veslo z galéry v originální velikosti. Bylo 12 metrů dlouhé, vážilo 130 kg a pohybovalo jím 5 mužů. Galejníci poháněni otrokářským bičem museli veslovat na povely bubnů. Když byla loď v boji poškozená a potopila se, galejníci se potopili ke dnu s ní, protože byli přikováni. Loď mívala 50-60 vesel, na jedné lodi tedy veslovalo okolo 250-300 otroků v nepředstavitelných podmínkách. Na stěně vidíme seznam asi 2 500 hrdinů víry, kteří zahynuli na galérách a jejichž jména se nám dochovala.

SÁL UVĚZNĚNÝCH

Je věnován památce protestantských žen, které byly pro svou víru odsouzeny na doživotí. Zvláště dojemný je příběh Marie Durandové, která byla uvězněna v r. 1730, když jí bylo 19 roků, a ve věži prožila dalších 38 roků.

Dočkala se však osvobození. Tyto hrdinské ženy vryly do kamenné stěny vězení jediné slovo: „RESISTER“ – vytrvat! Proto jejich vězení dostalo název „věž vytrvalosti“.

Tímto jediným slovem by se dalo shrnout celé poselství tohoto nevšedního muzea. Připomíná příklad vytrvalosti ve víře, navzdory nepředstavitelnému pronásledování. Byla to právě moc Písma svatého, která udržovala jejich víru pevnou a nezlomnou.

Píše se rok 1787. Je vydaný „Toleranční patent“, jehož 10. článek zní: „Nikdo nesmí být pronásledován pro své přesvědčení, ani náboženské.“ Začíná nové období dějin. Ale historie je bohatší o mocné svědectví mučedníků, na kterých se naplnila prorocká slova apoštola Jana o církvi, která je znázorněna apokalyptickým obrazem pronásledované ženy: „Žena utekla na poušť, kde jí Bůh připravil místo, aby ji tam živili tisíc dvě stě šedesát dní...“ (Zjevení Jana 12,6) Na odkaz těchto mučedníků bychom neměli nikdy zapomenout.

Dnes nám nikdo nebrání vzít Bibli do ruky. Nikdo nás nepřepadne při rodinné pobožnosti. Přemýšlejme však, jaké malicherné a zbytečné překážky dokáží připravit naše rodiny o ty nejvzácnější chvíle s Pánem Bohem a jeho slovem. ■

Stanislav Bielik

Chci s tebou běžet po zelené louce

Náš panelák je jako každý jiný. Žije v něm spousta lidí – šťastných i nešťastných, veselých i smutných, zdravých i nemocných. Každý je zavřený v bytě se svými starostmi i radostmi. I v našem vchodu je to pestré. Každá rodina, každý člověk, velký či malý, má svůj vlastní příběh.

Při jedné příležitosti jsem měla možnost blíže se seznámit se sousedkou ze čtvrtého poschodí. Zazvonila jsem tehdy u jejích dveří, abych jí nabídla nějakou zdravotní, případně duchovní literaturu. Velmi mile mě pozvala dál, ale na knihy se nechtěla ani podívat. „Víte, nechci je vidět, aby mi nebylo líto, že si z nich nemohu nic koupit.“ A potom mi vyprávěla smutný příběh o tom, jak žije sama se svojí 27letou nemocnou dcerou, o kterou se stará dnem i nocí, protože je bezvládná. Je rozvedená a kvůli dcerce odešla ze zaměstnání, aby mohla být u ní a pomáhat jí. Markétka je hezké a rozumné děvčátko, ale žel, skleróza multiplex, kterou je postižena, ji dost poznamenala. Svůj život prožívá zavřená mezi čtyřmi stěnami bytu, střídavě v posteli nebo na invalidním vozíčku. Moc si přeji spřátelit se s ní a potěšit ji i její utrápenou maminku. Když mám trochu času, zaběhnu k nim na

návštěvu, na kus řeči nebo jim přinesu pěknou knihu, kterou si po večerech s oblibou čtou.

Jednou, když jsem ráno odcházela z domu, potkala jsem tuto sousedku u vchodu, právě když prohlížela došlou poštu. „Ach, zase zvýšili nájemné!“ zasténala, když si přečetla, co bylo napsáno na bílém papíru, který svírala v roztřesených rukách. Bylo mi jí velmi líto. „Chudák žena, tak ráda bych jí pomohla,“ pomyslela jsem si v duchu. Tehdy jsem se rozhodla. Od toho dne každý měsíc vložím do čisté obálky sumu, o kterou se zvýšilo nájemné, připojím povzbuzující veršik z Bible a zalepenou obálku potom anonymně vhodím sousedce do poštovní schránky. Víím, že kdybych jí ty peníze chtěla dát osobně, i když s nečistšími pohnutkami, nedokázala by je přijmout. Dělán to tedy i nadále tímto způsobem a mám z toho velkou radost.

A nejen to. Stále nosím v srdci velkou touhu říci Markétce, že s ní jednou chci běžet po zelené louce, poseté nádhernými květy, až už všechna bolest a smutek pomínou a sám Pán Ježíš nám setře z očí i tu poslední slzu - pro tu už tam víc nebude místo. ■

-zj-

Jsem křesťanka. Pracuji s postiženými dětmi. Chci se věnovat Jozu, abych tuto práci lépe zvládla.

Obdivuji Vás, že dokážete vykonávat takovou těžkou práci s postiženými dětmi. Vyžaduje to obětavost, člověka, který děti chápe, má vizi a především lásku a trpělivost. Rád bych Vás však upozornil, že se dostanete do určitého vnitřního rozporu, protože křesťanství a jóga nejsou dohromady. Křesťanství je učení, které přinesl Ježíš Kristus a jóga je východní náboženství. Ježíš říká o sobě, že je jedinou cestou, pravdou a životem. Jóga hledá k pomoci a záchraně člověka jinou cestu. Hledá ji v sobě, zatímco křesťanství říká, že člověk sám sebe nezachrání, neobdaří se vnitřním pokojem, nezmění svou povahu. To může způsobit jen Boží zásah. Spolupráce těchto dvou náboženství není možná. Jedno vylučuje druhé. Z vlastní zkušenosti Vám doporučuji cestu Božího slova. Mně přinesla do života mnoho radosti, pokoje a síly, abych mohl pomáhat jiným.

Myslím si, že kolik je lidí, tolik je cest k Bohu – a na konci každého vyznání víry je ten samý Bůh. Je pravda, že všechny cesty vedou k Bohu?

Rád bych se s Vámi podělil o několik myšlenek, které nám o tomto problému říká Bible. V evangeliu Jana 14,6 Pán Ježíš říká: „...Já jsem ta cesta, pravda i život. Nikdo nepřichází k Otci než skrze mne.“ Všimněte si slova „nikdo“. Ježíš tvrdí, že on je tou jedinou cestou a jiná cesta k Bohu neexistuje.

V 1. epistoletě Jana 1,5.6 čteme: „A toto je zvěst, kterou jsme od něho slyšeli a vám ji oznamujeme: že Bůh je světlo a není v něm nejmenší tmy. Říkáme-li, že s ním máme společenství, a přitom chodíme ve tmě, lžeme a nečiníme pravdu.“ Zde je zpráva o základním lidském problému. Můžeme jej shrnout do tří faktů:

1. Lidé chodí ve tmě – v hříchu. Je to tma sobectví, mezilidských vztahů, morálky a pod. „...ale lidé si zamilovali více tmu než světlo, protože jejich skutky byly zlé.“ (J 3,19) Z toho můžeme vidět, že hřích není něco abstraktního. Právě proto, že máme rádi špatné skutky, nenávidíme světlo.

2. Bůh je světlo. Na rozdíl od lidí

v něm není žádná tma. Jestliže máme rádi špatné skutky, potom nenávidíme světlo. Světlo a tma se vylučují. Proto není pro člověka větší výsady, než mít společenství s Bohem. Není možné dělat kompromisy – jednou nohou chodit s Bohem a druhou zůstat ve tmě světa.

3. Protože světlo a tma nikdy nemohou existovat společně, nemůžeme sloučit ani Boha s hříšností. Kde je světlo, nemůže být tma, kde je Bůh, nemůže být hříšný člověk. Abakuk napsal o Bohu: „Tvé oči jsou čisté, nemohou se dívat na zlo...“ (Abk 1,13)

Člověk, který žije v hříchu, žije ve tmě a nemůže mít spojení s Bohem. Je to podobné, jakoby někdo tvrdil, že žije v dole a že se tam i opaluje.

Takže nyní jasně vidíme problém, který je před námi: Jak se já, hříšný, mohu smířit se svatým Bohem? Jak mi mohou být odpuštěny hříchy? Jak se dostat ze tmy na světlo?

„...Kristus Ježíš přišel na svět, aby zachránil hříšníky.“ (1 Tm 1,15) Ježíš přišel jako zachránce lidí. Na Golgotě završil svou smrtí naši záchranu. Jakou souvislost má jeho smrt s naším odpuštěním?

Význam Golgoty nepochopíme, když se budeme zabírat agonii při ukřižování, ale když se zaměříme na duchovní utrpení, kterým Kristus procházel tři těžké hodiňy. Tehdy byla na zemi tma. Byl to symbol tmy našeho hříchu. Izajáš 53,6 ukazuje, co se stalo na Golgotě. Apoštol Pavel říká: „Toho, který nepoznal hřích, kvůli nám ztotožnil s hříchem...“ (2 K 5,21) To však není všechno. „Jenže on byl proklán pro naši nevěrnost, zmučen pro naši nepravost. Trestání snášel pro náš pokoj, jeho jizvami jsme uzdraveni.“ (Iz 53,5) Nesl nejen naše hříchy, ale i trest za ně. Trest, který je nevyhnutelným následkem Boží svatosti, znamená smrt. Bůh nemůže mít společenství s hříchem a tmou. Ježíš v osamocení zvolal: „...Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?“ (Mk 15,34) A když vyzvedl naše hříchy na dřevo kříže, vítězně zvolal: „...Dokonáno jest!“ (J 19,30) Tak Ježíš otevřel bránu nebe pro všechny, kteří v něj uvěří, a všem říká: „Já jsem ta cesta, prav-

da i život. Nikdo nepřichází k Otci, než skrze mne.“ (J 14,6)

Toto je evangelium – radostná zpráva o tom, co Pán Bůh pro nás prostřednictvím Ježíše udělal. Ježíš svoje dílo dokončil. Co musíme udělat my?

Někteří si myslí, že Ježíšova smrt zaručuje automaticky odpuštění pro každého člověka. Pán Bůh neřeší problém hříchu mechanicky. On záchranu lidem nevnucuje. Respektuje svobodu, kterou nám dal. Nabízí záchranu, ale nikoho nenutí, aby ji přijal. Záchranu nemůžeme získat vlastním úsilím. Cesta k ní neznámá uvědomit si sebe, jak to učí východní náboženství. Cesta k záchraně vede skrze Ježíše, který přišel z nebe. Nikdo jiný nás nemůže zachránit.

1. Potřebuji si přiznat, že Pán Bůh mne vidí jako bezmocného hříšníka. (Ř 3,23) Sám nejsem schopen tuto situaci změnit. Potřebuji pomoc.

2. Je tu Ježíš. (Ga 2,20) Druhý krok. Věřím, že Ježíš zemřel za mne na Golgotě, stal se mým zachránce.

3. Musím se rozhodnout přijít k Ježíši a poprosit ho, aby se stal i mým Spasitelem. (Zj 3,20)

Když se někdo chce stát křesťanem, velmi pečlivě mu kladu na srdce, aby zvážil, co to znamená. Pán Ježíš upozorňoval lidi, aby jej nenásledovali, pokud jsou vedeni jen nezodpovědnými pocity. I my musíme zvážit, co znamená následovat Krista. Na jedné straně to přináší obohacení, ale uřednictví i něco stojí.

Toto přijali učedníci Pána Ježíše. Prožili změnu ve způsobu života i myšlení. V Matoušově evangeliu čteme, že jim Pán Ježíš dal příkaz, aby šli a říkali to všem lidem na světě.

Každý může jít svou cestou. Jestliže nám však na lidech záleží, nemůžeme je nechat ve stavu, v jakém se nacházejí. Bylo by to tak, jako když má někdo rakovinu, my máme lék a nepodáme mu jej. Evangelium je lék na hřích, který ničí člověka. S láskou ho podáváme všem lidem.

Ne za každým náboženstvím stojí Pán Bůh. Ne každá cesta nás přivede k Bohu. (Mt 24,24-27) ■

Emanuel Duda

PaedDr. Gabriela Kopilecová je speciální pedagog a školní psycholog s klinickou a poradenskou praxí ve zdravotnictví a školství. Věnuje se výchově tří synů a poradensko-přednáškové činnosti.

Mojí rodiče mají na našeho syna velký vliv. Velmi jej milují, ale zároveň rozmazlují. Všechno má u nich dovoleno, může si dělat a jíst co chce, kde chce a kdy chce. Když přijde domů, nevíme si s ním rady. Máme ho k prarodičům pouštět, i když není možné se s nimi dohodnout, aby respektovali naše výchovné metody?

Je to velmi častý problém vztahů. Zhoršuje se, pokud žije více generací pod jednou střechou. Prarodiče umí být někdy přísní na své děti, ale úplně jiný metr používají při výchově svých vnoučat. Mají už více času, mohou je motivovat pocity viny z toho, co všechno nedali svým dětem, protože byli v jejich pozici (též byli mladí, též prožívali existenční, ekonomické tlaky...).

Mají více pohody, dohánějí, co nestíhali, a všechnu svou lásku věnují vnoučatům. Jejich rodiče, tedy své děti, považují často za nezkušené a sebe za ty, kteří vnuky zachraňují. Proto jim neurčují hranice, pouze dávají lásku a dovolují to, co svým dětem nikdy nedovolili.

Dětem je třeba vysvětlit, že u prarodičů platí jiná pravidla, ale ta končí odchodem z bytu prarodičů. Je to určitý ostrov, kde děti na chvíli přicházejí „na dovolenou“ a opět odcházejí domů, kde každá rodina a každý její člen, i ten malý předškolák, má své povinnosti a práva. Dovolená znamená pro všechny odpočinek a víc práv než povinností. Povinností je doma mnohem

víc, a tudíž i práce a potřeby respektovat a dodržovat rodinná pravidla, aby všichni měli více klidu a pohody.

Je škodlivé mluvit před svými dětmi negativně o svých rodičích, ale je třeba zvážit, kolik času by měly děti trávit v rodině a prostředí prarodičů. Dítě dokáže už v předškolním věku pochopit pravidla soužití rodiny, pokud jsou mu vhodně a přiměřeně vysvětlena, a to i s důsledky z jejich nerespektování. Nekažme si vztahy s rodiči ani s dětmi. Jsme tu všichni velmi krátce.

Můj syn má špatné známky z českého a anglického jazyka. Je výborný v matematice a fyzice. Z češtiny má na vysvědčení trojku, protože každý diktát napíše na nedostatečnou, navíc neumí vůbec používat tvrdé a měkké i, jenom tak hádá. Jak je to možné při jeho dobrých rozumových schopnostech?

Tento problém patří ve škole mezi velmi časté. Má negativní vliv na psychiku dítěte – sebevědomí, školní úspěšnost, později může být důvodem počátku poruch chování. Dítě, navzdory dobrým rozumovým schopnostem, trpí tzv. poruchou učení a není schopné se běžnými metodami naučit číst, psát nebo, jako váš syn, aplikovat gramatická pravidla do praxe. V psaní tvrdého a měkkého i používá metodu pokusu a omylu.

Předpokládám, že může jít o vývojovou poruchu učení, při které schopnost osvojit si gramatická pravidla a využít je v praxi je pod jeho intelektovou kapacitou. Všechny poruchy učení, např. i poruchy pozornosti, koncentrace a emocionální poruchy, ovlivňují schopnost učení. Potřebujete co nejdříve vyšetření u odborníka – speciálního pedagoga a psychologa, a to buď přímo ve škole nebo v poradenském zařízení. Takovéto dítě může být klasifikováno jinak a jeho specifická neschopnost je zohledněna ve známce, která nepoškodí jeho sebevědomí a budoucí profesní orientaci. Čím dříve je porucha zjištěna, tím lepší je možnost terapie.

Smích jako lék

Smích je čistě lidský fenomén, pokud nepovažujeme za smích také oslíkovo pronikavé í-á. Už děti v útlém věku se začínají usmívat a tato příjemná aktivita nás provází až po hrob. Smích může být příjemný, zvonivý, veselý, ale i bezohledný, škodolibý či ironický. Odborníci nám doporučují radostný a bezstarostný smích jako vynikající prostředek pro upevnění našeho zdraví.

Smích a zdraví? Ano. Zdá se, že smích má pozitivní vliv na zdraví a urychluje léčebný proces. Už na začátku minulého století doktor James Walsh z univerzity ve Fordhame prohlásil, že smích působí jako vibrační masáž na plíce, játra, střeva, dokonce i na mozek. Několikavteřinový smích zrychluje činnost srdce a dýchání, zlepšuje krevní oběh a zvyšuje spotřebu kyslíku. Kdosi se smyslem pro humor nazval smích "procvičením vnitřnosti" a cvičení, jak víme, prodlužuje člověku život. My

lidé se rádi smějeme. Proč? Protože se přitom cítíme dobře. Dvorní šašci středověkých králů byli předchůdci dnešních komiků a bavičů. Máme je rádi, protože nás dovedou rozesmát.

Radostný okamžik či smích odstraňují bolest a pomáhají zapomenout na starosti všedního života. Už ve středověku se říkalo: „Směj se, a svět se bude smát s tebou; naříkej, a budeš naříkat sám.“

Smích je však ještě cosi víc. Dr. Lee Berk z univerzity v Loma Lindě, odborník, který už dvě desetiletí zkoumá vliv smíchu na lidský organismus, by nám velmi rád vyprávěl o endorfinech smíchu, o imunitě a smíchu a o dalších jeho příznivých účincích. Doktor Berk spolu s kolegy měřil hladinu hormonů adrenalinu a kortizonu v těle před a po smíchu. Po dobu jednoho výzkumu studenti sledovali na videu filmovou

komedii. Po jejím skončení jim na základě odebraných vzorků měřili v krvi hladinu stresových hormonů. Věřte nebo ne, stresových hormonů v krvi bylo po smíchu při sledování komedie méně. Výzkum přinesl ještě jeden nečekaný objev. U studentů se zvýšil počet bílých krvinek. To znamená zvýšení ochrany před nákazou viry a bakteriemi. Posilňuje to zároveň obranu před vrahem, který se jmenuje rakovina.

Nebojme se smát. Smích je tím nej-lacinějším lékem. ■

Raymond O. West

Rakovina vzniká i ze špatné stravy

Až 35 % onemocnění rakovinou má souvislost s potravinami a nápoji, které konzumujeme. K tomuto závěru dospěli vědci po desetiletém výzkumu, do kterého se zapojilo 400 000 mužů a žen z celé Evropy. „Třetina případů všech typů rakoviny je způsobena špatnými stravovacími návyky. Je nejvyšší čas začít proti tomu bojovat,“ tvrdí doktorka Carolyn Fraserová z univerzity v Glasgowě. Podle studie zveřejněné v deníku Evening Times je nebezpečná především konzumace uzených potravin jako je šunka, salámy a slanina. Tyto oblíbené pochoutky zvyšují riziko rakoviny střev až o 50 %, podobně jako i potrava chudá na vlákninu. Pozor je třeba si dávat i na alkoholické nápoje, které ohrožují především hltan a ústní dutinu. ■

(SITA)

Tip pro vás

Ani mně se nelíbilo, když jsem jako dítě přišel zvenku hladový, sedl si za stůl k připravené večeři a slyšel maminčino staré známé: „Umyl sis ruce?“ Po přečtení jednoho článku v American Journal of Preventive Medicine jsem však znovu ocenil její moudré rady. Obsahoval výsledky výzkumu, který se uskutečnil mezi americkými námořníky. Dokázalo se, že pravidelné umývání rukou je významnou obranou proti nepřítelům zvaným rýma a dalším respiračním chorobám. Projekt s názvem „Stop kašli“ zavedli v tréninkovém centru amerických námořníků v Illinois. Vybraná skupina vojáků dostala příkaz umývat si ruce nejméně pětkrát denně. Po dvou letech od spuštění programu se v jednotce výskyt respiračních chorob snížil o 45 %. Výzkumníci konstatují, že v prostředí, kde ruce nejsou viditelně špinavé, například v kancelářích, lidé nemají potřebu si je umývat dokonce ani před jídlem. Pravidelné umývání rukou je však významným přínosem ke zlepšení zdraví a nestojí tak mnoho. ■

-mp-

HUSTÁ KUKUŘIČNÁ POLEVKA

Pro 3 osoby

3 lžíce kvalitního oleje
2 středně velké cibule
2 lžíce mleté červené papriky
2 brambory
po 1/2 lžičky rozmarýny, sušeného kopru, pepře
3 lžíce rajčatové šťávy
250 g mražené kukuřice
250 ml sójového mléka
3 lžíce sójové mouky
1/2 l zeleninového vývaru nebo vody

Ve větší nádobě opražíme na oleji pokrájenou cibuli a papriku, po chvíli přidáme brambory pokrájené na kostky, rozmarýnu, sušený kopr, pepř a rajčatovou šťávu. Promícháme, přidáme kukuřici a zalijeme sójovým mlékem, v kterém jsme rozmíchali sójovou mouku. Rozředíme zeleninovým vývarem, přivedeme k varu a vaříme do změknutí brambor. Podáváme horké s česnekovými topinkami.

Jedna porce obsahuje:
Bílkoviny 10 g
Tuky 17 g

NNMK 14 g
Cholesterol 0 mg
Vláknina 7 g
Energie 1570 kJ
Obsahuje hodně vit. E, C, B1, B6, kyseliny listové, železa, hořčíku, fosforu.

JAPONSKÉ TOFU

Pro 3 až 4 osoby

2 balíčky přírodního tofu
3 lžíce neslané sójové omáčky
4 lžíce vody
3 stroužky česneku
1 lžička sezamového nebo jiného rostlinného oleje
3 šálky brokolice, rozdělené na růžičky
200 g žampionů
1 lžíce sezamových semínek

Tofu překrojíme po šířce na tři stejné kusy a potom je ještě rozkrojíme po délce na dva stejně silné plátky. Nakrájené plátky tofu poskládáme vedle sebe na plech, aby se nepřekrývaly. V malé misce smícháme sójovou omáčku, vodu, prolisovaný česnek a touto zálivkou tofu zalijeme. Marinujeme v chladničce 4 až 5 hodin a občas otočíme. Na velké pánvi rozpálíme olej a tofu vyjmuté z marinády opražíme dozlatova ze všech stran – pracujeme s ním opatrně, aby se nepolámalo. Opražené tofu vyjme z pánve a udržujeme teplé. Do pánve vložíme brokolici a žampiony pokrájené na plátky a zalijeme

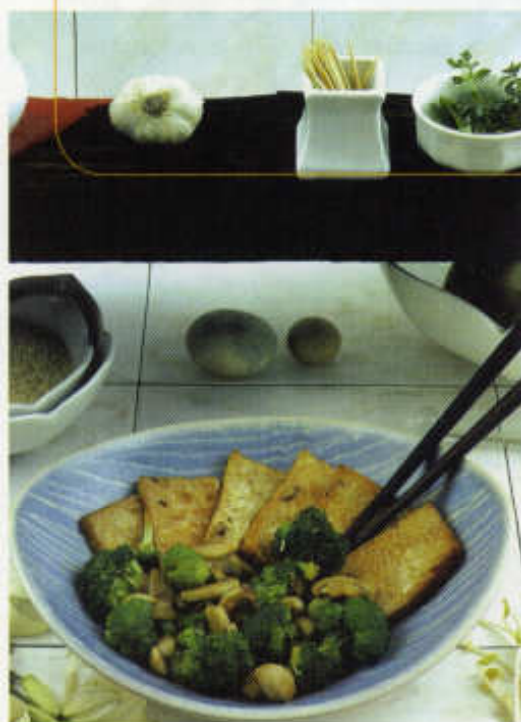
marinádou z tofu a zbylou sójovou omáčkou. Krátce restujeme, asi 5 minut.

Opatrně vložíme opražené tofu, ohřejeme a podáváme s rýžovou těstovinou, posypané opraženým sezamovým semínkem.

Jedna porce obsahuje:

Bílkoviny	30 g
Tuky	13 g
NNMK	10 g
Cholesterol	0 mg
Vláknina	7 g
Energie	926 kJ

Obsahuje hodně vápníku, železa, folátu, hořčíku, fosforu, vit. C, riboflavinu.

Mám počáteční stadium odvápnění kostí a nechci užívat vápníkové tabletky. Co bych měla jíst?

Nejvíce vápníku je v pažitce, sezamovém semínku, máku, sóji, tofu, čínském zelí, růžičkové kapustě, nízkotučných mléčných výrobcích, brokolici – jenomže osteoporóza není jen záležitostí nedostatku vápníku. Důležitá je fyzická aktivita, dostatek vitamínu D, bromu, optimální poměr mezi vápníkem a fosforem, hormonální rovnováha. Na kosti nepříznivě působí kouření

(i pasivní) a nadbytek bílkovin ve stravě, kterým je zatíženo mnoho lidí. Jedním z nejrizikovějších faktorů je i přesolování.

MUDr. Igor Bukovský

Je z morálního hlediska přípustné akceptovat klonování?

James Walters

Manželský pár Stewart a Cindy Lewisovi už dlouho toužili mít potomka. Oběma bylo již 35 let, ale početí dítěte bylo pro ně velkým problémem. Jejich životní sen se konečně splnil, když se jim narodil syn Chad. Stala se však hrozná tragédie. Jednoho dne, když si chlapec hrál na farmě u dědečka, udeřil blesk a Chad zahynul.

Stewart a Cindy tato událost úplně zlomila. I v této situaci jim však zůstal záblesk naděje. Přeji si, aby lékaři z těla jejich synka odebrali buňku, vyklovovali ji a potom implantovali do dělohy Cindy. Mohla by tak porodit dalšího syna, Chada II.

Samozřejmě, že příběh není skutečný, ale nemusí být příliš nepravděpodobný. Mnoho genetiků, kteří se zajímají o problematiku klonování, je přesvědčeno o tom, že klonování lidí je možné.

Tři lékaři, římský gynekolog Severino Antinori, výzkumný pracovník z Kentucky Panayiotis Zavos, který se zabývá problematikou plodnosti, a izraelský lékař Avi Ben-Abraham zveřejnili svůj úmysl uskutečnit pokusy v této oblasti ještě v tomto roce. Takovéto snahy evokují vznik závažné etické otázky: Je z morálního hlediska přijatelné umožnit Cindy přivést na svět klonovanou náhradu za ztraceného Chada?

V současné době se vedou vášnivé diskuse o etických důsledcích klonování. Až se pravděpodobně stane skutečností, společnost se bude rozhodovat mezi třemi možnostmi: **1)** nadále se držet současného zákazu klonování lidí, **2)** povolit klonování pouze v případech, když vyřeší problém neplodnosti, **3)** povolit klonování i za účelem zkvalitnění genetické informace ve smyslu prevence genetických poruch.

Povoláním jsem etik. Sledujte prosím společně se mnou přehled některých problémů, nad kterými se zamýšlejí moji kolegové.

VÝZKUM KLONOVÁNÍ

Výzkum klonování se v současné době ubírá třemi směry: klonování embrya, klonování kmenové buňky a klonování somatické buňky získané z těla dospělého jedince.

Klonování embrya. Jen málo lidí si uvědomuje, že klonování je ve sku-

tečnosti velmi stará záležitost. Příroda ho praktikuje už tisíce let. Výsledek jejího klonování nazýváme „dvojčata“. Z důvodu, který nám ještě není zcela jasný, dochází při jednom ze 75 lidských početí k rozdělení oplodněného vajíčka, čehož důsledkem je vznik identických dvojčat.

Proces, který v přírodě probíhá spontánně tisíce let, začíná dnešní lékařská věda realizovat v laboratořích. Umělé klonování lidského embrya začíná spojením spermie a vajíčka v petriho misce, podobně jako standardní umělé oplodnění. Po tomto sjednocení nastává obvyklé dělení buněk – dvě, čtyři, osm atd. Při dosažení určitého stadia se vzniklý shluk buněk rozdělí na několik menších částí a vloží na oddělené misky, na kterých se buňky dále dělí už jako individuální organismy.

Toto „umělé dvojení“ vlastně kopíruje přírodu. Při množení zvířat se využívá už více než desetiletí. Vědci z univerzity George Washingtona v r. 1994 klonovali poškozená lidská embrya, která by tak či onak nebyla přežila. Několik z nich se vyvinulo až do stadia 32buněčného útvaru.

Klonování kmenové buňky. Je velmi odlišné od předcházejícího typu. Používá určité embryonální buňky k vytvoření transplantovatelných tkání. Od jejich objevení v roce 1998 se staly lidské embryonální kmenové buňky intenzivně diskutovaným vědeckým tématem, a to z jednoduchého důvodu. Tyto buňky jsou univerzálními „mateřskými buňkami“, u kterých se dá ovlivnit jejich vývoj tak, aby vytvořily teoreticky kterékoliv tkáň nebo orgán v lidském těle. Kmenové buňky dávají šanci na vyléčení více než 100 milionů Američanů, kteří jsou oběťmi civilizačních onemocnění jako je cukrovka, rakovina, nemoci srdce a jiné.

Jako slibná se jeví možnost léčit onemocnění nervového systému, například Alzheimerovu nebo Parkinsonovu chorobu. Klonování embryonálních kmenových buněk by mohlo být klíčových řešením, poněvadž nervové buňky v mozku a míše mají, na rozdíl od ostatních buněk, velmi omezenou schopnost reprodukce, a kmenové buňky by mohly být v budoucnosti schopné nahradit neurony. Vzhledem k velkému počtu embryonálních buněk potřebných pro transplantaci by však bylo potřebné klonování embryonálních tkání.

Je to jedna ze závažných etických otázek, která se týká využití kmenových buněk pocházejících z embryí po interrupcích. Naštěstí se vědcům daří objevovat i jiné zdroje těchto buněk.

Klonování somatické buňky z těla dospělého jedince. Tato forma klonování je značně odlišná od klonování embrya a představuje vývoj zvířete z jediné buňky těla, jiné než vajíčko anebo spermie, která pochází z těla druhého dospělého zvířete. Klonování dospělé buňky je velmi mladá vědecká metoda. Světoznámá ovce „Dolly“ má pouze 4 roky. Je to první zvíře, které bylo vyvinuto bez spojení spermie a vajíčka.

Prostřednictvím stejné technologie se vědci pokoušeli klonovat i jiná zvířata. Doposud ji však není možné považovat za bezpečnou a spolehlivou. Dolly byla výsledkem 277 pokusů, které vědci odborně nazývají „somatický transfer buněčného jádra“. Pouze 29 z nich přešlo do stadia dělení buněk a tyto byly implantované do ovcí. Třináct ovcí zůstalo březích, ale narodilo se jen jedno mládě – zmíněná Dolly. Tato technologie se ustavičně zdokonaluje, ale narození jednoho živého potomka je stále ještě provázeno produkcí velkého množství těch, kteří nepřežijí, případně přežijí, ale objevují se u nich různé formy defektů. Bez ohledu na stále přetrvávající současné překážky, kterým čelí výzkum klonování, je mnoho zainteresovaných vědců přesvědčeno, že lidi bude možné klonovat.

MOŽNOSTI VYUŽITÍ KLONOVÁNÍ K PROSPĚŠNÝM ÚČELŮM

Má klonování lidí nějaké morální důsledky? Dosud byly navrženy dvě primární oblasti využití této vědecké disciplíny, ale každou z nich provázejí jisté etické důsledky.

Problém neplodnosti. Akt klonování je velmi kontroverzní záležitost. Z morálního hlediska by se mohl jevit jako ospravedlnitelný, pokud pomůže manželským dvojicím v případě, že není možné, aby se jim narodilo dítě přirozeným způsobem pro neplodnost některého z nich. Muži se odeberou buňka z kterékoliv části těla a žena daruje vajíčko. Buněčné jádro vajíčka i s jeho genetickou informací se odstraní a na jeho místo se implantuje buňka z těla muže, které se genetická informace ponechá. To znamená, že téměř celá genetická informace pochází z buňky manžela. (Používám výraz „téměř celá“, protože velmi malé množství informace se ve vajíčku ponechá, takže dítě, které vznikne, bude částečnou genetickou kombinací obou rodičů. Samozřejmě, rodičkou bude manželka.

Takovýmto způsobem mohou manželé získat dítě i v tom případě, že je žena neplodná a není schopna poskytnout žádný genetický materiál. Dospělá buňka se vyjme z těla muže, ale vajíčko s vyjmutým jádrem musí

poskytnout jiná ženská dárkyně. Po realizaci procesu klonování se klon umístí do dělohy manželky, kde probíhá normální vývoj. Tato farma klonování obsahuje morální otázku, která se týká podílu třetí osoby na narození dítěte.

Zvyšování kvality genetického materiálu. Může nastat situace, kdy jsou oba manželé plodní, ale přejí si, aby jejich dítě mělo lepší geny, než jaké mu mohou poskytnout oni sami. Předpokládejme, že oba rodiče ze strany manželky již zemřeli na následky Alzheimerovy choroby. Rodiče mají strach, že přivedou na svět dítě, které bude geneticky znevýhodněné, a proto jsou pevně rozhodnutí, že si dají implantovat klon s obsahem dokonalých genetických informací. Znovu platí, že bude potřebné najít jednoho nebo dva dárce, ale rodičkou bude manželka.

Další možností je, že dvojice bude chtít „naprojektovat“ dítě podle vlastního „designu“ a dát mu takové charakteristické vlastnosti, které považuje za geneticky dokonalejší. Přejí si, aby dítě mělo blond vlasy, modré oči, přitažlivou tvář a vynikající paměť. Genetická revoluce by mohla poskytnout manželům možnost vytvořit děti metodou „vystřihni a vlož“, pokud použijeme vyjádření jednoho z vědců (analogické s počítačovou terminologií). Klonování za účelem zvýšení kvality genů je mnohem složitějším etickým problémem než v případě pomoci neplodným dvojicím. Překračuje už dělicí čáru mezi korigováním defektů způsobených přírodou u jednoho z rodičů a vylepšováním samotné přírody. Žel, zatím není jednoznačně určená hranice, která by oddělovala opravdové defekty přírody od jejího vylepšování.

ROZLIČNÉ NÁZORY NA LIDSKOU PODSTATU

Existují dvě základní hlediska chápání lidské podstaty. Na základě těchto hledisek zveřejnila každá strana svoje stanoviska a argumenty týkající se etiky klonování.

Uzavřený názor. Biotechnologie slibuje velkolepé možnosti do budoucnosti, ale to, jestli některá z forem klonování lidí je morálně akceptova-

tebná, záleží na individuálním pohledu na lidskou podstatu. Proti klonování je možné vystupovat prostřednictvím velmi silných náboženských argumentů. Je tomu tak obzvláště v případě těch náboženství, která zastávají tradiční, posvátný pohled na lidskou podstatu.

Dokument „Donum Vitae“ (Dar života), který vydala římskokatolická církev v r. 1987, naléhavě žádá společnost, aby se držela přirozeného způsobu lidského rozmnožování. Dvě katolické doktríny – zákon přirozenosti a pohled na lidskou duši – nařizují, aby byl pohled na tuto problematiku uzavřen. Podle **zákona přirozenosti** jsou lidské rozmnožovací orgány a procesy Bohem dány v jejich přirozeném a svatém stavu. Katolická církev považuje nepřirozené zasahování do reprodukčních procesů za hřích. Dokument „Donum Vitae“ zakazuje umělé oplodnění, které využívá mužské spermie, protože tato i další asociované metody nejsou přirozené. Klonování je, doslova citováno, „přestoupením morálního zákona“, protože je „v protikladu s důstojností lidského rozmnožování a manželského svazku“.

Lidská duše. Druhá důležitá katolická doktrína vyjadřuje víru v to, že Bůh obdařil každého člověka **nesmrtelnou duší**. Ve vzpomínaném dokumentu se embryo chápe jako „nenarozené dítě“, kterému „musí být poskytnuta péče v největším možném rozsahu a tím samym způsobem, jako kterékoliv jiné lidské bytosti“. (Není pochyb, že bez ohledu na odlišné pojetí „duše“ je lidský život v embryonálním stadiu jedinečný a jeho posvátnost je třeba respektovat ještě před narozením.)

Otevřený názor. Značný počet židovských myslitelů věří, že klonování lidí může přinést pozitivní výsledky, pokud bude do určité míry omezeno. Například rabín R. M. Tendler říká, že podle židovské tradice dává Bůh lidstvu „definitivní příkaz vládnout“ a „spravovat svět“.

Další židovský myslitel Jonathan Cohen poukazuje na zprávu o stvoření v knize Genesis, jež podle něho dává jasnou odpověď na otázku, zda lidský život má být chápán jako uzavřený nebo otevřený. Tvrdí, že pokud stvoření chápeme jako ukončený akt,

klonování je porušením zákona, protože je vlastně zasahováním do práce, kterou Bůh dokončil. Cohen však také věří ve stvoření s otevřeným koncem, což znamená, že „klonování lidí je možné integrovat do mnohých, pro nás základních pravd, a může nás povzbudit, abychom hleděli na Boží akt stvoření jako na transformativní proces“. Když Bůh stvořil Adama a Evu, pověřil je úlohou: „*Plodte se a množte, naplňte zemi a podmaňte si ji. Vládněte nad... každým živým tvorem.*“ Boží příkaz lidem byl dvojitý: zaprvé měli naplnit a zadruhé ji měli zvelebovat. Bůh v podstatě pozval lidi, aby se stali „spolutvůrci“ při jeho stále trvajícím procesu stvoření. Když se zamyslíme nad tímto pověřením, uvědomíme si, jak se ustavičně rozšiřují různé choroby lidstva a uvidíme možná řešení, která poskytuje biotechnologie – nebylo by z morálního hlediska chybou ignorovat tento novodobý vývoj?

DALŠÍ NÁZORY

Nové technologie a snaha po jejich zodpovědné aplikaci podnítily vznik několika dalších názorů.

Úcta k Božímu stvoření. Na počátku Bůh řekl: „*Učiňme člověka k svému obrazu.*“ Božím ideálem je, aby každý člověk měl optimální zdraví. Vhodné využívání klonování a přidružených biotechnologických metod může tedy sloužit k tomu, abychom takového zdraví dosáhli.

Řešením je přiměřené a správné využívání. V naší otevřené společnosti ženeme dopředu technologický vývoj s ohledem na ekonomické zisky. Realizace projektů se urychluje bez toho, aby se předtím důkladně zvážila možná rizika. Samozřejmě, takové možnosti zneužití klonování, jako například obětování vyklonované bytosti k získání transplantátů, jsou už nyní protiprávní a chápou se jako vražda. A co mladá, rozhyčkaná bohémská dvojice, která chce přivést na svět velkolepý, blondatý, zářící idol? Takovýto klon by byl s největší pravděpodobností pojímán jako lidský produkt, ne jako dar od Boha. Dítě vytvořené s takovouto představou by bylo zřejmě uznávané pro své charakteristické mentální a fyzické rysy,

korespondující s přáním kultury, nikoli proto, že je výsledkem nepodmíněné rodičovské lásky. Pokud by bylo rodičům umožněno využívat při určování charakteristických vlastností potomků metodu „*vystříhni a vlož*“, značně by se překročily současné hranice lidské tvořivosti, a toto bychom neměli dovolit.

Neškodte. Posvátným základním kamenem Hippokratovy tradice je, že lékaři by neměli „*dělat škodu*“. Národní komise pro poradenství bioetiky vyhláší, že „*má vážný zájem na bezpečnosti*“ používání současné technologie klonování. Jejich hledisko je jasné a také správné. Jestliže při využívání této technologie není zaručeno, že dítě bude na svět přivedeno bezpečně, její použití se považuje za nemorální.

Dokonce i kdyby technologie klonování byla bezpečná, existují další nezodpovězené otázky. Například, kdo dokáže říci, jaké psychologické problémy (například snížené chápání vlastní individuality) by mohly vzniknout, nemluvě o dlouhodobých vlivech na sebevnímání společnosti. Možná, že by se takové obavy neměly zveličovat. Problém individuality se objevuje i při vychovávání identických dvojčat. Pohled společnosti na sebe sama se podstatně nezmění. Omezování a vysoké náklady na klonování mohou z něho udělat rezort, který se bude využívat pouze v krajním případě. Je zřejmé, že většinu manželských dvojic uspokojí, jestliže přivedou na svět dítě přirozeným způsobem.

Další a mnohem závažnější otázky se vynořují v souvislosti s tím, zda je lidstvo dostatečně moudré, aby vhodně využívalo tyto možnosti. Mohou si lidé důvěřovat, pokud se jim dostane do rukou moc klonovat sebe sama? Představme si možnost, že bychom mohli na embryích testovat geny zodpovědné za depresivní stavy. Byla by však společnost zbavená depresí absolutně dokonalá? (Je nám dobře známo, že právě tento neduh byl častou příčinou výjimečnosti některých lidí. Např. Abraham Lincoln trpěl chronickou depresí.)

Abychom se vyhnuli možným škodám, musí společnost postupovat dopředu velmi pomalu, protože se pohybuje na posvátné a stvořitelské půdě.

Rozpoznání osobní svobody a zodpovědnosti. Podle knihy Genesis dal Bůh lidstvu neuvěřitelnou svobodu. Protože Adam s Evou dar svobody zneužili, celé lidstvo trpí. Základním aspektem toho, že byl člověk stvořen k Božímu obrazu, je skutečnost, že dostal možnost svobodné volby.

Povolit klonování kvůli možnosti zplodit potomka, když ostatní metody selhávají, je v souladu se svobodnou volbou rozmnožovat se, kterou protestantismus a naše společnost poskytují manželským dvojicím. Existuje mnoho párů, které celým srdcem touží po vlastním potomku. Klonování by jim to mohlo umožnit. Při použití metody umělého oplodnění je potřebná fyzická zainteresovanost třetí strany. Manželskému páru by měla být dána možnost, aby zplodil dítě způsobem, při kterém si vystačí sám, ale jen v případě, že tuto svobodu nepřeváží způsobené škody. To, že je tato technologie nová, ještě neznamená, že takového škody vytváří.

Svobodná volba při zplození potomka by však neměla být jen čirým „oprávněním“ bez zodpovědnosti. Zodpovědné využívání schopnosti tvořit, kterou nám Bůh daroval, vyžaduje, aby naše rozvinuté biotechnické možnosti byly spojeny se skromností a pokorou. Technologie klonování nepředstavuje jen kvantitativní, ale i kvalitativní skok. Naše vědomosti jsou relativně malé. Když si uvědomíme tento fakt, pomůže nám to zabezpečit její přiměřené využívání.

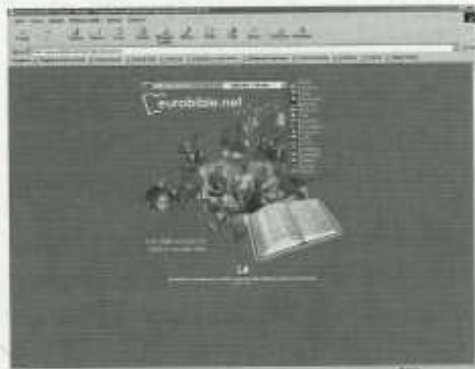
Před několika staletími provedla lékařská věda první chirurgické zákroky na lidech. Tehdy se našli někteří křesťané, kteří namítali, že není správné dělat takovéto zásahy na Božím stvoření. Dnes je názor této skupiny lidí úplně odlišný.

Přijmou jednou křesťané klonování lidí tak přirozeně, jako dnes přijímají chirurgii? V budoucnu by se v Americe mohl objevit Chad Lewis II. – mělo by se to však stát? Křesťané mají svou odpovědnost, aby zkoumali svůj náhled na lidskou podstatu a sjednotili se v nejdůležitější bio-sociální diskusi našich dob. ■

James Walter je profesorem etiky na univerzitě Loma Linda v Kalifornii.

www.eurobible.net

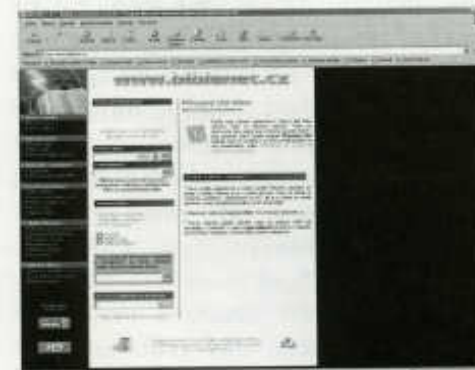

Stránky IBS Europe (Mezinárodní biblická společnost – Evropa). Poskytuje základní informace o činnosti IBS v Evropě. Při kliknutí na „Slovakia“ se vám zpřístupní parafrazovaný překlad Novej Zmluvy – Nádej pre každého. Je tu možnost objednat si „Rannú mannu“ – zaslání biblického verše na každý den formou e-mailu.

www.bible.gospelcom.net

Stránky o lečtem, co se týká Bible. Kromě jiného množství překladů v různých jazykových mutacích (včetně Nádeje pre každého a Slova na cestu). Pokud si chcete přečíst Bibli v arabštině, jste na správné adrese.

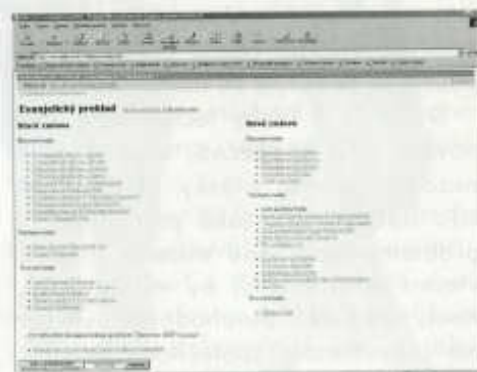
www.biblenet.cz

Stránky Mezinárodní biblické společnosti v ČR (IBS). Kromě přístupu k biblickému textu (Český ekumenický překlad ČEP, Kralická bible) poskytuje možnost zaslání ranního

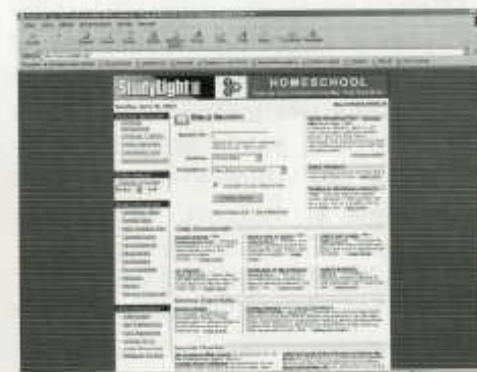
zamyšlení na e-mail či formou SMS. Obsahuje také ilustrovanou Mini Bibli pro děti (MANA). Formou virtuálního obchodu nabízí více než 60 titulů z publikační činnosti Mezinárodní biblické společnosti v České republice. Jako jedna z mála poskytuje také informace o tvůrcích, což jí přidává na důvěryhodnosti.

www.biblia.sk

Obsahuje překlad Slovenské evangelické církve a.v. (SEvP), odkazy na další stránky, studijní materiály a podobně. Předcházející stránky jsou určitě zpracované lépe. Tato však obsahuje odkazy – sice pouze několik, ale všechny jsou funkční a kvalitní.

www.studylight.org

Jeden z nejbohatších portálů. Kromě jiného 23(1) překladů Novej Zmluvy do angličtiny. A k tomu množství různých odkazů – komentáře, kázání, zamyšlení, vyhledávání, ilustrace, humor... Umožňuje velmi

rychle najít množství materiálu ke konkrétnímu biblickému verši či tématu. Zdál se mi nejpraktičtější a měl nejrychlejší přístup k informacím.

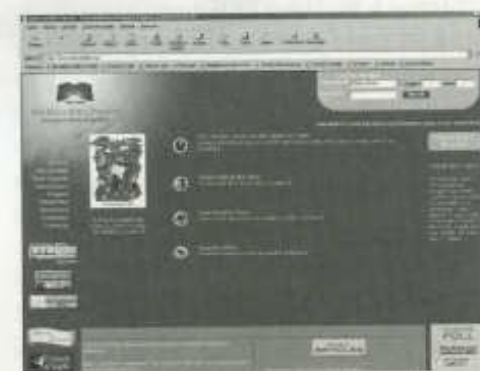
www.ceit/wwwisis/biblia.htm, také www.ecav.sk/SPECIAL/BIBLIA/

Obsahuje téměř všechny slovenské překlady - Roháček, SEvP a Kralický, plus Nový zákon – katolický, ČEP a řecký text. K tomu všemu konkordanci – ta je však téměř na všech uváděných stránkách.

www.blueletterbible.org

Bohaté stránky podobné předcházejícím (např. 10 různých komentářů). Po technické stránce ne tak dokonalé jako Studylight. Při trošce trpělivosti se překlikáte k hledanému. Samozřejmostí jsou i audioverze některých překladů Bible.

www.americanbible.org

Server Americké biblické společnosti. Přístup k různým anglickým překladům plus konkordance. Několik odkazů – na podobné stránky.

www.biblelearning.org

Autorem této stránky je také Americká biblická společnost. Kromě anglických překladů Bible obsahuje i jednoduché studijní materiály o Bohu, seřazené tematicky. V části „youth watch“ je celkem podařená omalovánka pro děti. ■

Zpracoval Miroslav Danihel

Čtyři písmena smrti

„Kam jdeš, miss?“ zeptal se malý Kevin, když jsem procházela kolem poslední chatrče naší osady.

„Do Karakasu,“ odpověděla jsem s úsměvem.

„Ale ne, miss, opravdu?“ vyzvídal Kevin.

Už jsem byla na tento výslech zvyklá. Jsou to běžné otázky, které vám Indiáni položí, když se s nimi setkáte. Něco takového, jako u nás „jak se máš?“.

Za vesnicí cesta stoupala strmě nahoru. Po krátkém stoupaní znovu padala do rokliny, na jejímž dně tekla studená voda. Napila jsem se. A potom jsem po kluzkých kamenech kráčela dál, až na konec „terasy“. Tam jsem doběhla Jacksona. Na ramenou mu seděl jeho malý syn Delson. Začali jsme spolu sestupovat z útesu po strmých skalách, místy po dřevěném žebříku, až do dusných útrob džungle. Obrovské balvany, které byly obrostlé vlhkým mechem, nám ztěžovaly postup, a tak cesta do přístavu Mango trvala o něco déle.

Cestou jsem přemýšlela, co řeknu Ajone. Proč tam vlastně jdeme? Věděla jsem dobře, že infuze nepomůže. A tak mi moje lékárníčka poskytovala jen jedinou možnost – modlitbu: „Pane Bože, prosím, pomoz, aby moje cesta do

Morombopay nebyla zbytečná! Jestli neuzdravíš tělo, uzdrav srdce...“ Z myšlenek mě vyrušil štěkot psů.

Potom úzký chodník, který vedl hustou džunglí, skončil. Obrovské stromy vystředalo vysoké rákosí. Před námi se rozprostíral břeh řeky.

V keřích u břehu byl přivázaný velký člun, vysekaný z kmene stromu. Nasedli jsme do něj a proud kalné řeky Venamo nás unášel. Horké slunko neúprosně páliło. Seděla jsem skrčená v člunu. Hlava podepřená rukama, zrak zabořený tam, kde se zelené ruce stromů dotýkaly nebe. Moje myšlenky, klidné jako řeka, po které jsme se plavili, rušila ta neutichající otázka malého Kevina: „Kam jdeš, miss?“ Kam to vlastně jdu? A proč? Holá fakta nedala uspokojivou odpověď, jinou jsem neměla. Proto, jako už mnohokrát předtím, jsem napodobila stromy džungle a zvedla ruce k nebi.

Dnes si uvědomuji, jakou vzácností jsou ty dlouhé cesty džunglí či tichá plavba po řece. Dovoluje člověku připravit se na cíl nejen fyzicky, ale připravit i svoje nitro. Civilizace nás naučila používat rychlé prostředky, které mohou neuvěřitelně rychle přemístit tělo, ale nedokáží přemístit duši. Na levém břehu řeky se džungle po

dvouhodinové plavbě rozestoupila a vystředala jí vysoký břeh. Vystoupili jsme. Tady byl náš cíl. Malá osada Morombopay. Po malých schodech z červené hlíny jsem vystoupila k první chatrči. Před mnou se rozprchlo několik bázlivých dětí. Jackson, který mě vedl, pokračoval přes nevelkou louku na druhý konec osady k nízké chatrči. Španělsky okřikl několik vyhublých psů, kteří mu vyběhli v ústrety, a potom vešel pod střechu. Následovala jsem ho. V síti ležela Ajona. Člověk by jí hádal okolo třicítky. Ležela tiše, bez pohybu a ztrácela se ve velké síti. Jediný pohled na ni mi potvrdil diagnózu a zároveň vyvolal pocit hrůzy a soucitu. Sklonila jsem se k ní a tiše jsem pozdravila, přičemž jsem se snažila o co nejerdečnější úsměv. Když jsem jí podávala ruku, její kostnatá ruka se v té její ztratila.

Po krátké anamnéze, před soustředěným pohledem všech obyvatel osady, jsem si připravila infuzi. Zavěsila jsem ji na dřevěný trám střechy a přistoupila k pacientce.

„Sestřičko, kde máš rukavice?“ i dnes slyším zřetelně znít Ajoninu otázku. Beze slova jsem se otočila a sáhla po rukavicích. V té otázce bylo tolik smutku a bolesti, že snad ani srdcervoucí pláč nemohl být smutnější. „Ona to ví. Ví to!“ křičela jsem do toho hrozného ticha, které se rozhostilo v mém nitru. Napíchl jsem žílu a infuze pomalu začala téct.

„Sestřičko, ty máš tak silné ruce!“ řekla Ajona, když jsem se nad ní skláněla. Byl to kompliment, věděla jsem to. Ajoniny ruce byly jen kosti potažené tenkou kůží.

„Sestřičko, proč mi to dáváš?“ zněl tichý Ajonin hlas. „Abys měla také takové silné ruce jako já,“ snažila jsem se zavtipkovat. Všichni kolem se hlasitě rozesmáli, i Ajona se slabě usmála.

Sedla jsem si na malý dřevěný stoleček vedle ní a kladla jsem jí otázky. Už ne ohledně zdraví, ale

Samota...

*Život je krásný,
když není osamělý.
Je možné jít v zástupu,
a cítit samotu.*

*Dokonce v rodině,
zůstaneme sami v hodině.
To odejde někdo milý,
nám pak něco chybí.*

*A je to skutečně tady.
Proč jsme to vlastně sami?
Ta židle je prázdná,
ruka není do druhé zapletená.*

*Tak takhle začíná samota?
Někde se stala chyba.
Ruky stisk, letmý pohled,
laskavá slova či dotek.*

*Je možné to znovu prožít?
Otázka chce se veříit.
Je někdo, kolem kdo hledá,
a odpověď přece nedá?*

*O mnohem hlubší samotě
vypráví příběh na Golgotě.
Abys ty nemusel být docela sám,
Ježíš musel zemřít tam.*

*Na Golgotě zůstal samotný,
od Otce úplně opuštěný.
Aby v jeho samotě,
zazářil paprsek tvé naděje.*

*Cítíš se docela sám
a nevíš kudy kam?
Přečti si ten příběh dávný.
Slyšíš ten hlas lahodný a krásný?*

*Slyšíš to laskavé pozvání,
nádherné to volání?
On volá tvé jméno,
na dlaních má ho vyryto.*

*Tu poslední sloku,
tu musíš dopsat sám,
abys na konci věků
vešel do nebes bran.*

(autor neznámý)

o jejím životě v Georgetowne a podobně. Odpovídala ale krátce a na nic se neptala. Potom zavřela oči a já jsem ji nechala odpočívat.

Domácí nás pohostili kasavem (chlebem z manioku) a tumou. Všichni se sběhli okolo jedné mísy a namáčeli do ní odlomené kousky chleba, přičemž hlasitě debatovali ve svém jazyce. S kouskem tvrdého kasava jsem si sedla do ústraní a pozorovala kapající infuzi.

„Bože, byla moje cesta úplně zbytečná? Proč jsem sem šla?“ Neuměla jsem to pochopit.

Čas plynul, slunce se nachýlilo k západu a já jsem věděla, že už nezbyvá mnoho času. Vtom připlula do přístavu motorová loď. Všichni nadšeně vyrazili k řece, já jsem zůstala. Když byli dostatečně daleko, Ajona otevřela oči. „Sestřičko, ty víš, co mi je?“ zeptala se slabým hlasem těžce nemocného člověka. „Ano, Ajono, vím,“ přitakala jsem. „Nevím, kde jsem to dostala, sestřičko. Nevím, proč právě já. Už se nevyлéčím, že?“ „Lékaři na AIDS neznají lék,“ přiznala jsem čestně a tato skutečnost mi jako meč pronikla srdcem. Potom následoval dlouhý rozhovor, který byl částečně zpovědí.

Přišlo to náhle a rychle. Byla to past její starší sestry, která ji podezřívala z těch nejhorších věcí, a tak ji zavolala k sobě do Georgetownu, kde Ajona, tehdy naivní, nevzdělané děvče, nedostala práci. Sestra ji živit

nechtěla a cesta domů byla příliš drahá. Nezbyvalo nic jiného, než prodávat svoje tělo. Po několika běžných chorobách se její stav rapidně zhoršil a tehdy jí diagnostikovali AIDS. Uběhl necelý rok a rodina se jí složila na letenku, aby mohla být převezena zpět do džungle. Ve městě nechala svoje dvě děti. Teď tu ležela přede mnou a já jsem věděla, že jí nezbyvá víc než pár týdnů života.

Mluvila jsem s ní o Bohu jako o jediné naději pro její a můj život. Ajona přijala Ježíše a po krátké modlitbě jsme se s Jacksonem vydali na zpáteční cestu. Při odchodu jsem jí ještě slíbila, že jí přijdu zase někdy navštívit, ale už se to nestalo.

Za dva týdny se vypravili Kingovi, bibliční pracovníci z naší vesnice, Ajonu navštívit. Bratr King ji pomazal, a tak přijal do velké Boží rodiny.

O týden později, krásného sobotního rána, přišel jeden chlapec z Morombopaj se zprávou o Ajonině smrti. Ještě to ráno se několik vesničanů vydalo na pohřeb.

„Kam jsem šla a proč?“ Dnes už to vím. Bůh mě poslal za Ajonou, abych jí vyprávěla o jeho velké lásce. O tom, že na ty čtyři smrtící písmena lidé nemají lék, ale na jednu mnohem nebezpečnější chorobu, která řádí zde na Zemi, Bůh lék našel.

Na AIDS lék není, ale na hřích ANO!!! ■

Mária Kubenová

Proč bohoslužba a jaká?

Bible přímo nevysvětluje, co je to bohoslužba; proč a jakým způsobem by měla probíhat. Zkušenost Izraelců, kteří se sklánějí před Bohem, modlí se a zpívají – dokonce křičí na Hospodina, zůstává bez jakékoliv teologické analýzy. Jako čtenáři Bible dostaneme nezpracovaný, nekomentovaný materiál a z něho můžeme odvodit to, co může obohatit naši zkušenost s bohoslužbou.

DŮVODY PRO BOHOSLUŽBU

Proč? To je první otázka – a v dnešní sekulární společnosti vyvstává o to víc. Bible začíná odpovědí na tuto otázku. Její první stránky hovoří o Božím činu, který přivedl lidstvo k existenci – o stvoření. Podle Bible byla první bohoslužba, první oslava Boha přímou odpovědí na stvoření. První den lidstva byl dnem oslavy, bohoslužby. Brzy po tom, co Adam s Evou procitli z prachu, byla sobota. Byl to den zasvěcený oslavě Boha, uvažování o nádherné přírodě, „velmi dobrém“ Božím díle. Jejich první pocity, první písně, prvá překvapení, prvá kázání byly náboženské a zakomponované do zkušenosti oslavy Boha.

Izrael byl často vyzván „pamatovat“ na stvoření v sobotu. Od soboty do soboty se učili významu bohoslužby.

Jen co Noe vyšel ze tmy potopy a viděl zázrak nového stvoření, postavil oltář a oslavoval Boha.

Brzy po tom, co Izrael vyšel z otroctví skrze zázraky deseti ran a zázraky exodu, spěchali klanět se Bohu v posvátném sobotním čase a na svatém místě ve svatyni.

Jen co byl Izrael znovu obnovený a vrátil se do své vlasti po sedmdesátiletém zajetí, první úlohou bylo postavit chrám a obnovit bohoslužbu.

Všechny tyto zkušenosti stvoření vedly k jednomu cíli – oslavovat Toho, který proměnil tmu ve světlo a NIC v BYTÍ.

Není náhoda, že v žalmech, které odrážejí duchovní život Izraelců a vy-

jadřují jejich cítění ve vztahu k Bohu, stojí stvoření v centru bohoslužby. V žalmech je bohoslužba přímo spojená se stvořením. (Ž 29; 66,1-5; 100,1-4; 104) Vědomí, že Izraelci byli stvořeni Bohem, je vedlo k bohoslužbě. To byl její důvod.

„Ať se to zapíše pro budoucí pokolení, aby znovustvořený lid chválil Hospodina.“ (Ž 102,19)

Jean Paul Sartre – francouzský filozof, existencialista a ateista, který bojoval proti Boží existenci na základě existence člověka, řekl: „Já existuji, protože Bůh neexistuje.“ Izraelci by mu odpověděli: „Já existuji, protože se klaním Bohu.“

ZÁKLAD BOHOSLUŽBY

Protože Bůh je Stvořitel, svatý a neviditelný, zaslouží si být uctíván. Vědomí jeho nekonečnosti, slávy, tajemství a moci v nás vyvolává pocity úcty, bázně a obdivu, zároveň i pocity vlastních omezení a bídy. To je **první základ bohoslužby**.

Na druhé straně se Bůh rozhodl přijít k nám, přijít blíže ke stvoření. Protože se nám zjevil, je možné ho přijmout, odpovědět mu, a proto ho uctívat. To je **druhý základ bohoslužby**.

Oslavovat Boha je možné proto, že dokážeme emocionálně i intelektuálně objevit Boží lásku a milost. V lidské rovině to znamená vědomí vděčnosti, vědomí, že mu všechno dlužíme.

V první biblické zprávě o stvoření se Bůh představuje jako velký, mocný a nekonečně vzdálený Elohim.

V druhé zprávě vystupuje jako Bůh, který přichází k člověku a má s ním vztah. Vždy, když se Izraelci modlili nebo obětovali, uvědomovali si toto napětí. V modlitbách oslavovali Boha jako vládce nebes (Neh 1,4; Ž 136,26), ale i jako pastýře (Ž 23) nebo Otce (Ž 89,26; Mt 6,9), který se sklání k lidstvu. Při obětování se odehrávalo to samé. Na jedné straně oběť připomínala Izraelcům, že sami se nemohou přiblížit k Bohu (Jr 30,21), zároveň však byla znamením Boží bezprostřední blízkosti. (Ex 29,42). (Kořen hebrejského slova **korban** – oběť – je i kořenem slova **krb**, což znamená blízko.)

Skrze stvoření Bůh ukázal svou moc i milost. Je dost velký na to, abychom

před ním měli bázeň, a je dost blízko, abychom ho milovali. Bohoslužba je radost, ale i chvění; strach, ale i důvěra; láska, ale i úcta.

MODELY BOHOSLUŽBY

1. Bohoslužba působila na tělo

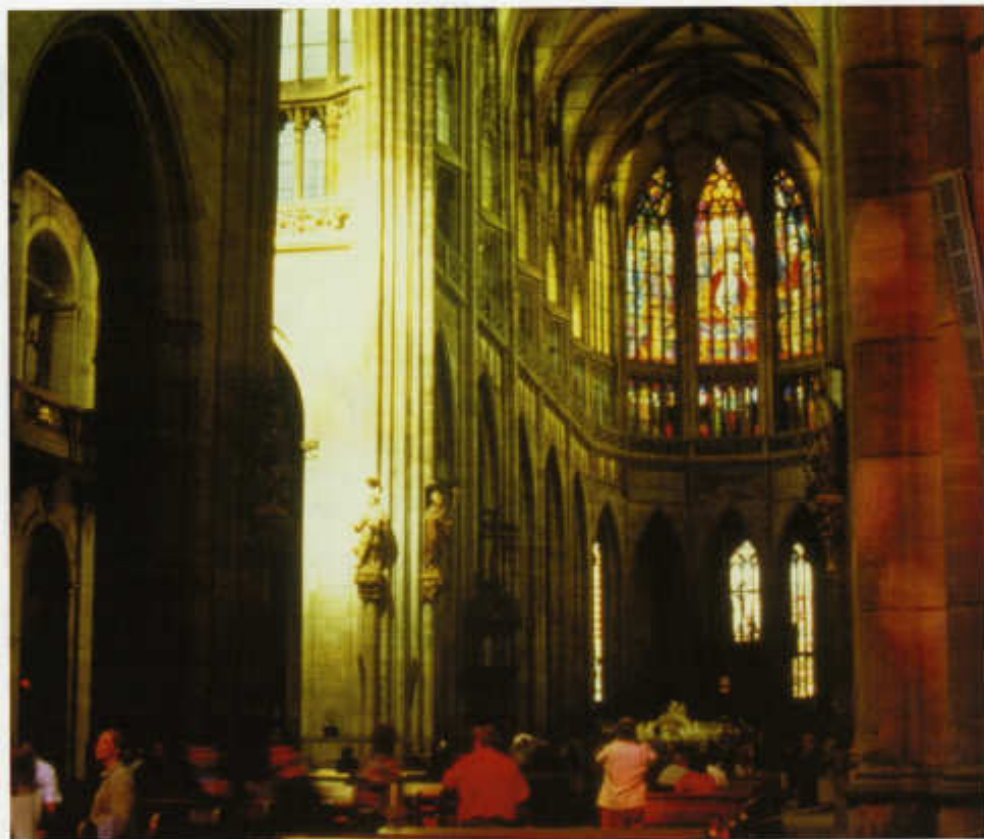
Židovské slavnosti, kultovní jídlo a pití, obětování zvířat, prostrace (padnutí na tvář jako projev nábožné úcty a výraz nejhlubší pokory) – to všechno dávalo bohoslužebné zkušenosti zvláštní dynamiku. Věřící nejen seděli, dívali se nebo meditovali. Pohybovali se a hráli aktivní fyzickou úlohu při dramatu obětování. V pohotovosti byly smyslové orgány: vůně oběti a kadidla; chuť pokrmů předepsaných při různých příležitostech; oči sledovaly barvy kněžského oděvu, gesta nejvyššího kněze, architekturu chrámu; dotyk při ceremonii pomazání; uši slyšely hudbu, slova, křik, ale důležité bylo i ticho, které řekne často víc než slovo nebo skutek.

2. Bohoslužba působila na duši

Bohoslužba nebyla jen mechanickou aktivitou, konáním správných věcí a vyslovováním správné formule ve správný čas. Ti, kdo uctívali Boha, nebyli jen chladnými loutkami. Silné emoce byly vyjadřovány zpíváním starších i nových básní (poém), zpíváním tradičních písní, ale i současných melodií s podporou nejrozličnějších hudebních nástrojů. Lidé při bohoslužbě plakali, někdy i křičeli. Uvažovali nad hlubokými tajemstvími, ale také se chvěli pod dojmem Boží přítomnosti.

3. Bohoslužba působila na mysl

Bohoslužba byla příležitostí ke studiu prorockého slova a Božího zákona. Zahrnovala myšlení, učení, chápání Božího plánu, Boží moudrosti a vůle pro věřící. Prorok nebo písař se postavil před komunitu, četl a vysvětloval posvátný text. Přítomní však nejen poslouchali a pasivně přijímali lekce. Snažili se slovo pochopit a učit se ho, aby v nich zůstalo, i když bohoslužba skončí. Opouštěli místo s novými myšlenkami a pocity, lepším chápáním Boha. Byli mu stále blíže a cítili se blíže i k lidem ze společenství.

4. Bohoslužba působila na celé společenství

Bohoslužba byla zkušeností celé komunity. Nemohla se odehrávat bez ostatních. Náboženský akt jednoho člověka, jeho gesta, pocity, myšlenky, úžas nad objevem pravdy byly intenzivní a v té chvíli se staly společnou zkušeností všeho. Responzivní (střídavé) zpěvy vnášely do společenství harmonii. Boží láska a otevřenost duchovnímu vlivu byly provázány láskou k bližnímu, pokorou a ochotou učit se jeden od druhého.

TO NEJDŮLEŽITĚJŠÍ NAKONEC

Zkušenost bohoslužby se při bohoslužbě nekončila. Nešlo o přítomný okamžik pocitového náboženství. Za nádherným časem, stráveným v horách, přišel obyčejný život v údolí. Když Izraelci přijali Tóru, okamžitě odpověděli: „Všechno, co řekl Hospodin, budeme plnit a poslouchat.“ (Ex 24,7) Bohoslužba by měla vést ke skutku, jinak to není bohoslužba, jen další psychologická stimulace. To je důvod, proč se zkušenost bohoslužby musela opakovat každé ráno, večer, sobotu – protože přinášela lekci, na kterou se nesmě-

lo zapomenout. Život neměl být jen každodenním vykonáváním povinností. Život je především NADĚJE, že jednoho dne se obnoví vztah, který jsme ztratili. Vztah, který je možné intuitivně prožít jen ve vrcholných okamžicích bohoslužby. ■

Jacques Doukhan

HRA NA SCHOVÁVANOU

K dědečkovi přiběhl vnuček a plakal: „Můj kamarád mne podvedl. To není fér.“

„Co se stalo?“ zeptal se dědeček.

„Hráli jsme si na schovávanou a já jsem se ukryl tak dobře, že mě nemohl najít. Přestal si se mnou hrát a už mne nehledal. Proto se zlobím,“ vzlykal.

„Ani Bůh není šťastný,“ odpověděl dědeček. „On se skrývá, a nikdo ho nehledá. Rozumíš tomu, můj chlapče? Bůh se skrývá a žádný člověk se jej nesnaží nalézt.“

vybrali jsme pro vás

Směřovat výš

Ben Carson & Cecil Murphey

Lze-li někoho označit za opravdu úspěšného člověka, pak je jím bezpochyby Ben Carson, renomovaný neurochirurg Hopkinsovy kliniky, který se na vrchol své kariéry vyšplhal z údolí černošského ghetta a prostředí neúplné rodiny. Na počátku jeho životní dráhy nic nenavštěvovalo tomu, kam až to malý černošský chlapec dotáhne – jeho rozvedená matka na něj kvůli finančním potížím neměla moc času, mimo televize a slastné zahálky ho nic nezajímalo a ve třídě patřil mezi vysmívané „outsidery“. Pak se ale jeho „životní karta“ obrátila a on se zařadil mezi úspěšné. Jak se to stalo? Co zapříčinilo nenadálý obrát v jeho životě? Jaké hodnoty a principy bylo nutné si na cestě vzhůru osvojit? Právě o tom vypráví kniha Směřovat výš, která ostatně už ve svém původním názvu - akrostichu Think Big - nese poselství úspěchu, o němž se Ben Carson chce se svými čtenáři rozdělit.

„Víra zmůže mnoho.“ „Stáváš se tím, na co myslíš.“ „Já jsem to zvládl – ty můžeš taky.“ I když se s podobnými slogany setkáváme už celá léta, čas jim na pravdivost a aktuálnost nijak neubral.

Mnoho lékařů si začíná uvědomovat, že přístup pacienta může mít na jeho uzdravení daleko větší vliv než momentální stav nebo odborné prognózy. Pozitivní myšlení otvírá totiž přístup k jiným alternativám.

To se nejlépe potvrdilo na jednom z mých pacientů. Jmenoval se Tony, byl to Newyorčan italského původu a mohlo mu být asi tak dvacet. V roce 1985 podstoupil první operaci zhoubného nádoru. O rok později se nádor objevil znovu a rodiče přivezli Tonyho do Hopkinsova centra, kde jsem provedl velmi radikální zákrok. Odstranil jsem rostoucí tumor a i když se jeho stav zpočátku zlepšil, později se přidala infekce, které se Tony stále nemohl zbavit. Nakonec jsme museli odstranit nejen zbytek nádoru, ale spolu s ním i kus kosti.

K našemu překvapení se Tony po operaci velmi dobře zotavoval. Brzo se vrátil domů a mohl žít jako zdravý člověk. Dokonce znovu usedl za volant.

My v nemocnici jsme začali Tonyho onemocnění detailně studovat, nedokázali jsme si však vysvětlit ten příznivý obrát – rozhodně to neodpovídalo statistice u srovnatelných případů. Ukázalo se ovšem, že Tony má velice pozitivní přístup k životu a je vyzbrojen vnitřní silou. Často ho slyšeli opakovat: „Jen žádné strachy, já to určitě zvládnou.“

Tony měl přítelkyni. Dívka stála při něm, když se léčil v nemocnici, a oba

plánovali, že se vezmou, až to všechno skončí. Přesný důvod neznám, ale asi za rok po operaci ta dívka od Tonyho odešla.

Konec vztahu Tonyho totálně zdrtil, jeho optimistický pohled na svět vzal za své; upadl do deprese a za několik týdnů se u něj objevil další nádor. Tentokrát to už Tony nezvládl a zhoubné nemoci podlehl.

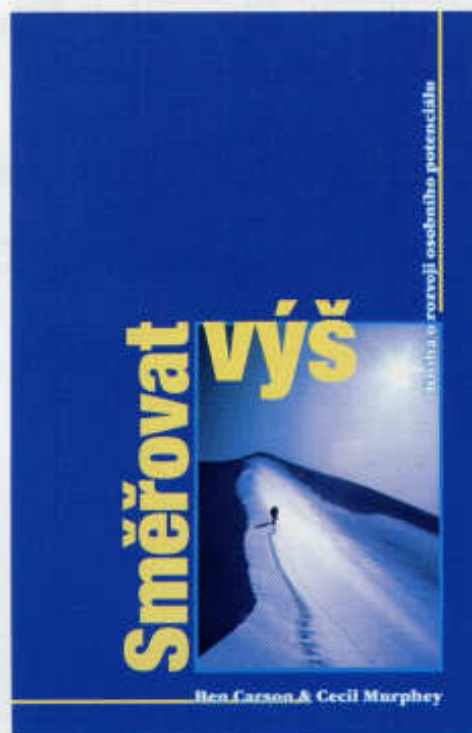
Uvádím tento případ, abych zdůraznil, jakou roli hraje přístup k životu také pokud jde o naši schopnost vzdorovat nemoci. Naše emoce ovlivňují hormony a ty dále působí na obranyschopnost organismu, což je lékařské vysvětlení toho, proč se pacienti v depresi tak těžko zotavují z jakékoli choroby.

Kniha Přísloví uvádí toto: „Radostné srdce hojí rány, kdežto ubitý duch vysušuje kosti.“ (Př 17,22). Pozitivní přístup může ovlivnit náš fyzický a psychický stav i to, jak dokážeme vyjít s ostatními lidmi.

To pochopitelně neznamená, že bychom si s křečovitým úsměvem na tváři měli stokrát denně opakovat: „Myslím pozitivně.“ Pokud se však budeme v duchu neustále zabírat negativními myšlenkami, tím, kdo a co nám ublížilo, stanou se z nás chodící „negativa“.

Pro určitý způsob myšlení se můžeme vědomě rozhodnout. Lidem, kteří tvrdí, že se jim nedaří myslet pozitivně, doporučuji: „Myslete na velké věci, směřujte kupředu!“

Pokud se necháme vést a ovlivňovat tím, co pro nás Bůh naplánoval, začnou se nám otvírat nové obzory a další možnosti. Moje matka mi s oblibou při-

pomínala: „Dokážeš všechno, co ostatní – ale ty se musíš pokusit to zvládnout líp!“ V tom je tajemství úspěchu.

Léta jsem povzbuzoval ostatní k co nejlepšímu výkonu, nabádal jsem je, aby ze sebe vydávali to nejlepší a směřovali výš. Svůj koncept jsem nazval „Think Big“ a pro jeho lepší ilustraci jsem vymyslel akrostich. Těch osm písmen skrývá vše podstatné, čím jsem se řídil při své cestě za úspěchem.

- T = talent
- H = honesty (poctivost)
- I = insight (porozumění, schopnost proniknout k podstatě věci)
- N = nice (být milý, laskavý, slušný)
- K = knowledge (znalosti, vědomosti)

- B = books (knihy)
- I = in-depth learning (studium do hloubky)
- G = God (Bůh)

Knihu si můžete objednat na adrese:
Advent-Orion, spol. s r.o.,
Rožtocká 5/44
160 00 Praha 6 – Sedlec
Tel.: 233 321 621
E-mail: adventorion@adventorion.cz

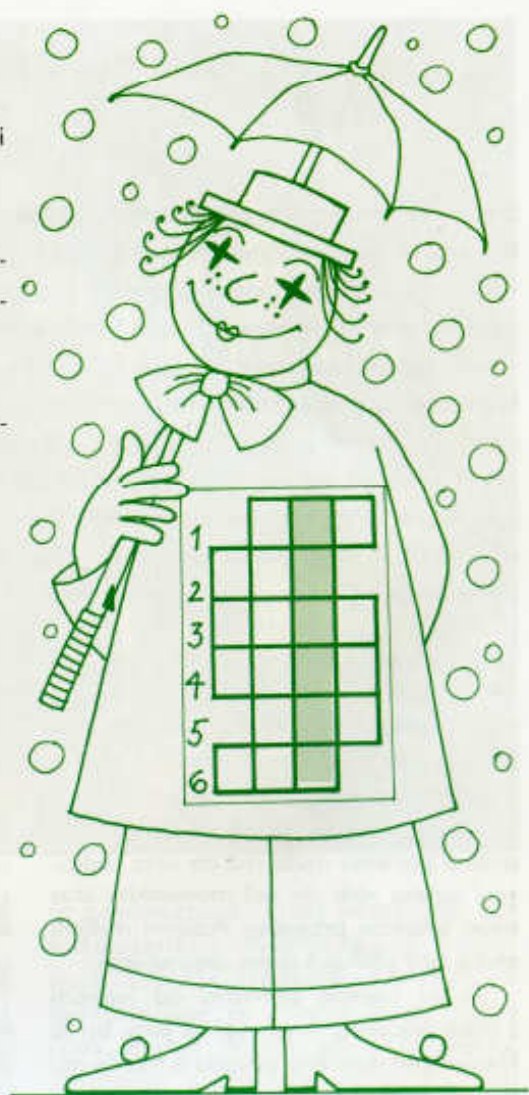
Milé děti,

v tomto čísle jsme pro vás připravili dva úkoly:

1. Zkuste přejít v bludišti zdola nahoru co nejrychleji a samozřejmě neza-bloudit.
2. Vybarvěte si šaška a vyřešte tajenku, kterou má na kabátě.

Legenda ke křížovce:

1. Létající talíř
2. První žena
3. Zánik života
4. Zvíře, vyskytující se v Bibli v pohádkách
5. Abrahamův synovec
6. Ježíšův oblíbený učedník

hádanka

Mistr „černého umění“

Začínala doba vzdělanosti a objevů. Šíření poznatků bylo ale složité, protože knihy se zdouhavě ručně opisovaly v kláštorech.

Potom se objevil muž, který po boku svého otce vyrostl ve zdatného řemeslníka. Jeho otec dodával kov na výrobu razítek a syn jednou dostal nápad. Začal odlívat kovová razítka písmen, která ukládal do raznice, a tak mohl tisknout text.

V roce 1445 vytiskl své první zkušební tištěné dílo „Fragment o posledním soudu“. Ale už za deset roků byl dokončen slavný výtisk první krásně vytištěné Bible, která obsahovala 1282 stran! Každá strana měla dva sloupce a přesně 42 řádků. Na její vytištění potřeboval 3,5 milionů

písmen. A přece zemřel chudý, neuznávaný a opuštěný. Někteří dokonce zpochybňovali jeho autorství nejvýznamnějšího vynálezu, který spustil skutečnou lavinu šíření poznání a vzdělání prostřednictvím tisku.

Dodnes se jeho technologie používá v klasickém tiskařském průmyslu. Na světě se denně vytiskne víc než 7 000 nových knih.

Tento velký vynálezce se jmenoval:

„Proudí do celého světa.

Připomínají vojáky vystupující

kdysi dávno

z břicha trojského koně.“

Francouzský učenec Fichet

o knihtisku

V ů d c o v s k ý t e s t o h n ě m

aneb jak se teoretické školení vůdců klubu Pathfinder změnilo v drama o přežití

Odborná příprava vůdců na práci v oddílech dětské a mládežnické organizace klubu Pathfinder je zodpovědná úloha. Vždyť jde o přípravu těch, kterým rodiče svěří své milované děti na výpravy, výlety nebo tábory v přírodě.

Tématem letošního vůdcovského speciálu bylo: „*Jak dětem připravit příběh.*“ Není to tak jednoduché, jak by se na první pohled zdálo. Je třeba do něj vložit hlavní myšlenku – poučení, podat ho zajímavou formou, najít vhodnou ilustraci a potom zapracovat pointu příběhu do nějaké hry nebo praktické aktivity. Všechno, co se během dne odehrává, musí mít jednotnou myšlenku a společný cíl. „*Teorie, samá teorie!!! Chceme přestávku,*“ reptali někteří vůdcové, kterým se už dře-

vené lavice školického střediska zdály příliš tvrdé.

A tehdy to přišlo. Náš skvělý vůdce vzal do ruky megafon a vyhlásil poplach: „*Vůdcové, okamžitě nástup, příprava na urychlený přesun. Sbalit si vše potřebné na přežití! Odchod přesně za 20 minut. Mobily odevzdat!*“ (Ve skupině bude mít telefon jen vedoucí a smí ho použít jen v situaci krajní nouze.) Vzápětí zastavil na cestě autobus, neklamné znamení, že to myslí vážně.

Najednou nastal nepředstavitelný shon. Rychle spacák, karimatku, nejnějnější oblečení, lékárničku, zápalky, nůž, nějaké potraviny, celtu pro případ bivaku, buzolu a další drobnosti. Vždyť nevíme, kam jdeme a co nás čeká. A to všechno v poklusu, protože hlas z megafonu neúpros-

ně odpočítává minuty do odchodu. Rychle do autobusu - a tady je další překvapení: Všichni zavázat oči! Autobus se rozjíždí a po třech odbočkách ztrácíme orientaci. Tak se asi cítili zajatci Al Kaidy při transportu na Kubu, opravdu to nebylo nic příjemného. Ze začátku jsme to brali s humorem: „*A nemá i řidič zavázané oči?*“ „*Až nás zastaví policie, to jsem zvědav, jak jim bude vysvětlovat, co to ta banda převaděčů veze za utečence z Afghánistánu!*“

Po půlhodině jízdy naslepo nás začali vysazovat ve skupinkách po 6 lidech v neznámém terénu. 18:00, příběh začíná. Otvíráme obálku s prvním úkolem. Najít nejbližší obec, navštívit nějakou rodinu, zjistit svou polohu na mapě, rodině věnovat knihu.

Teď určit azimut – cílem je vrchol Vtáčník, 1346 m. n. m. Dovtípili jsme se, že každá skupina vystupuje z jiné strany. Už jen postupovat podle azimutu co nejpřímější cestou. Turistické chodníky použít jen nouzově. Lehce se to řekne, hůře realizuje. Louky, lesy, houštiny, skály, převýšení

víc než 800 m. Dole promočení od trávy, mokré po dešti. Nahoře pocení na nitku. A cestou ještě další úkoly: měřit sílu větru, vyrobit kompas pomocí zmagnetizované jehly, tvořit vlastní příběh, který právě prožíváme, uplést klobouk přátelství, zapisovat myšlenky, pocity, poučení a životní pravdy...

Začíná zápas s časem. Je třeba dojít do západu slunce co nejdále, protože jsme zjistili, že v tom zmatku nikdo nevezl baterku. Soumrak nás zastihl na skalnatém hřebenu, kde potkáváme stádo divočáků. Tentokrát zaveleli na ústup oni – k našemu potěšení... Terén je obtížný. Nebezpečného sestupu skalním komínem bychom se bez zkušeností ze základů horolezecké přípravy určitě nebyli v té tmě odvážili. Na mapu si svítíme přívěskem na klíče, barvu turistických značek zjišťujeme při světle zápalky. V dálce se ozývá vytrvalé houkání sovy. To je určitě některá z našich skupin a dává signály. Odpovídáme a přibližujeme se. Ozývá se stále hlasitěji. Na okraji mýtin se však místo kamarádů nehlučně vznese ze stromu opravdový výr. 22:00. V sedle rozeznáváme hromádku žhavých uhlíků. Tak přece jsou tu. Vystrašíme je, vždyť nejlepší radost je škodolibost! Potichu se krademe. Ale trapas! Překvapili jsme jen mladý párek turistů, kteří měli pocit, že v hlubokém lese, na horském hřebenu, už opravdu nikdo nemůže uprostřed noci rušit jejich romantické soukromí. Dozvěděli jsme se však důležitou informaci. Na vrchol je ještě tak 2,5, potomě 3 hodiny. Vlečeme se husím pochodem jako noční přízrak.

„S úsměvem jde všechno snáze.“ To je motto, které jsme si zvolili, když nám ještě bylo do smíchu. Čím víc nás smích přecházel, tím bylo naše motto pravdivější. Klopýtáme v hustém lese a jen matně tušíme pod nohama chodník. Bloudíme a vracíme se. Nutné občerstvení a potom už jen k vrcholu. Slyšíme hlasy našich kamarádů. Ano, opravdu jsou to oni. Před chvílí dorazili. Vyčerpaní, ale šťastní, objetí a radost. 01:01 – po sedmi hodinách pochodu zápis do vrcholové knihy. Vracíme se do

lesa a spojujeme celtu na společný bivak. Za chvíli praská oheň, vrací se nálada a drobný déšť bubnuje na celtu až do rána. Pokus vystrašit nás další skupině nevyšel. Jsme unavení a jejich chrochtání nás nevyděsí ani nevyžene z teplých spacáků.

6:00 – vstáváme a otevíráme další obálku a pokyny. Skutečné závody teprve začínají. Snídaně, balení, odchod. Právě jsme se vydali na cestu, když se opět setmělo, zahřmělo a přihnala se prudká bouře s lijákem. Cestičkami se valí proudy vody. Pochodujeme ve skupině pod velkou celtou, okolo šlehají blesky a burácejí hromy. Kaluže nám už vůbec nevadí. Promočení až na kost kráčíme jen s jednou myšlenkou – dolů, dolů! Ale nálada je výborná – vždyť přece s úsměvem jde všechno snadněji! To je naše pravda, kterou jsme teoreticky rozvinuli a naplno pro-

žili ve vlastním příběhu, který nám napsal život. Sestupujeme zkratkou po sjezdovce k chatám. Bouřka ustupuje, ukazuje se slunko. Posledních 12 km po asfaltu, v mokrych botách i šatech, to je opravdová dřina. Nastoupili jsme s nadšením jednotky rychlého nasazení, teď se po 18 hodinách vracíme jako trestanecká výprava z galejí. Vedoucí nás vítá s úsměvem. Měl pravdu, když říkal, že pro nás na tomto vůdcáku připravil milé překvapení, na které do smrti nezapomeneme!

Hodnocení? Žádné ztráty, nějaké ty otlaky, ale hlavně: zpět se vrátily party skutečných přátel, vůdců, kteří dokázali překonat sami sebe a prožili svůj vlastní příběh. A k čemu to bylo dobré? Dnes můžeme s jistotou říci, že vůdcové klubu Pathfinder jsou nejen teoretici či příležitostní baviči dětí. Jsou to opravdu zkušení a profesionálně připravení mladí lidé, kteří se neztratí v terénu, jsou fyzicky zdatní, orientují se ve tmě, poradí si s bivakem, ohněm, bouřkou i stresem, umí odhadnout riziko a navzájem si pomoci – a to všechno v dobré náladě. Můžete mít jistotu, že vaše děti, o které se starají na výpravách a táborech, jsou opravdu v rukou zodpovědných a dobře připravených vůdců. ■

Stanislav Bielik

SUPERHVĚZDA

Jak zařadíme Alexandra (zvaného Veliký) do našeho naftou prosáklého světa, do hukotu našich dálnic, pod světla našich reflektorů? Jednoduše z něj uděláme režiséra velkofilmu.

Jsou režiséři, kteří se ve svých filmech občas objeví také jako statikové. Ale jsou i tací, kteří sami sobě přidělí hlavní roli. To udělal Alexandr – a ještě mnohem víc. Sám napsal scénář, sám sobě byl producentem.

Snad i jiní pomýšleli na to, že by mohli převzít hlavní roli. Alexandr však už od počátku nedovolil ani zapochybovat o tom, zda by snad kromě něho přicházel v úvahu někdo jiný. Hned po smrti svého otce, Filipa Makedonského, který se stal obětí pomsty důstojníka Pausania, dal zavraždit Amyntase, Karanose a další mužské příslušníky vlastní dynastie. Stejně dopadl Alexandrův rival Attalus a jeho příbuzní mužského pohlaví. Město Théby, které vůči němu povstalo, srovnal se zemí a jeho 30 000 obyvatel prodal do otroctví. Alexandr kolem sebe nikdy nestrpěl úřednickou vládu nebo jiné mocenské centrum říše, vlastně ani hlavní město. Dynastie, královský dvůr, vláda, říše – jen on sám byl superhvězdou.

Samozřejmě, taková hvězda potřebuje obdivovatele. Těmi byli, určitě alespoň v prvních letech, jeho vojáci, jeho stále exotičtější mnohonárodnostní armáda.

Zdá se, že Alexandr sám sotva někdy zapochyboval o své božské genialitě. Už když mu před Jeruzalémem vyšel v ústřety ctihodný židovský velekněz Jadaa a přinesl mu svitek s knihou proroka Daniele – jak nám to popisuje židovský dějepisec Josephus Flavius – cítil snad cosi jako vyšší pokyn. Možná se v tom proroctví viděl jako vládce říše, „*kteřá bude vládnout nade všemi krajinami*“ (Daniel 2), jako čtyřhlavý leopard se čtyřmi křídly, kterému „*byla dána moc*“ (Daniel 7), nebo jako zuřivý kozel, který přichází „*od západu nad celou zem*“ a médsko-perského berana srazí na zem a rozšlepe.

Poslední významné potvrzení svého božského původu dostal velký

režisér i se svým scénářem – jak sám věřil – po dobrodružném třítydenním výletu z Alexandrie, znovuzaloženého města v deltě Nilu do pouště, k oáze Siva. Tam se nacházela kněžská věštitelna egyptského boha Ammona, která mu svým mystickým, tajemným způsobem zvěstovala, že je Božím synem, že ovládne svět a bude neporazitelný.

Bůh nepotřebuje dvojníka. Alexandr byl odjakživa i svým vlastním odvážným kaskadérem, který vždy znovu zkoušel svou neporazitelnost nejopavážlivějšími dobrodružstvími.

Po osvobození jónských měst, ale ještě před velkolepým vítězstvím nad Peršany u Issu (333 př. Kr.), musel přejít a podmanit si nejprve hornatě jižní pobřeží a pusté náhorní planiny Malé Asie. Z města Faselis do provincie Pamfýlie vedla namáhavá, ale přece jen schůdná cesta skrze hory. Alexandrova armáda se po ní vydala. On sám s malým jezdeckým oddílem však putoval úzkým chodníkem podél příkrého pobřeží. Zuřily zimní bouřky a skály byly místy zality příbojem. Alexandr však hnal koně vodou, která sahala až po sedla, a přešel! Kronikář Kallistehenes z toho udělal zázrak: Jakmile kypící pamfýlské moře poznalo svého vládce, padlo na kolena a ustoupilo.

Kilikijskou bránu – soutěsku v pohoří Tauros – na cestě do Rarusu a Issosu, ovládl Alexandr jedním nočním útokem. U něj to však neznamenalo, že „*císař vyslal vojáky*“, ale i zde – jako většinou – vysílá sám sebe. S několika odvážnými mladíky ze své vlasti – sám má pouhých 23 let – se přikrade k perským strážím. Vzápětí zažene nepřítel, ohromného neočekávaným útokem přepadového komanda.

Ještě jeden příklad. Alexandr, který i ve velkých bitvách byl vždy v první linii své jízdy v zářivě lesklém pancíři s bílým peřím na přilbě – pohledte, to jsem já – proniká jako první do vojenského žebříku na citadelu jednoho indického města (kolikátého už?). Tři důstojníci ho stihnou následovat na věnec hradby, potom se žebřík zlomí pod tíhou tlačících se útočníků. Stojí nahoře, ozářeni sluncem, krále v třpytivém brnění každý pozná. Útěk je nemožný – při seskoku z hradby si polámali nohy. Odváží se tedy seskočit do méně hlubokého vnitřního příkopu. Tam se ocitnou proti obrovské přesile – musí se bránit jen meči a štíty. Jeden z nich padne, další jsou těžce raněni, Alexandrovi se šíp zabodne do plic. V posledním okamžiku je ještě stihnou zachránit vnikající Makedonci.

Alexandr byl nejen geniálním režisérem bojových scén, hromadných vojenských pochodů a gigantických hostin – vzpomeňme jen velkosvatbu v Súzách, kde se měl zasnoubit Západ s Východem, vítězi s poraženými. Alexandr byl i mistrem grandiózních symbolických sólových scén, velkého monologu, který hrál slovy i gesty. Vždyť jeho učitelem byl jeden z největších „*divadelníků*“ – Aristoteles.

Když po přistání u pobřeží Malé Asie z přídě vlnkové lodi vrhl na souš oštěp a potom první vyskočil na břeh, a tak symbolicky obsadil celou Asii; když jedním úderem

géniové a hrdinové

meče rozfal uzel na gordickém bojovém voze, a tím se předvedl v roli budoucího světovládc; když v čele vlajkonosičů, opojených vítězstvím, první podpaloval překrásné paláce Persepolisu, a tím do temného perského nebe žhavě vepsal konec helénské vojenské pomsty; když s gestem velkého usmiřovatele královským pláštěm přikryl tělo Daria, zavražděného jeho vlastní družinou, a tím se prezentoval jako dědic velké achaimenovské říše – všechny tyto scény nám představují mistra symbolických činů, historické teatrálnosti.

Alexandr skvěle režíroval i dialogy. Jako příklad nechť nám poslouží známá odpověď na poznámku Parmeniona, jeho otcovského vojévůdce. Po bitvě u Issu prý perský král Darius nabídl Alexandrovi polovinu své říše, titul velkokrále a ruku své dcery. Parmenion pravil tehdy svému králi: „Kdybych byl Alexandr, přijal bych to.“ Na to řekl Alexandr: „Já bych to též přijal, kdybych byl Parmenion.“

Jen jednou se Alexandr dopustil chyby ve své režii. Chtěl i mezi Helény a Makedonci zavést orientální zvyk klekat si před božským králem (proskynézu). Ale učenc Kallisthenes, kronikář Alexandrova tažení a Aristotelův synovec, svobodmilovný Řek a nepřítel orientalismu, si neklekl. Tím ztroskotala tento Alexandrův režisérský výmysl.

Kallisthenes však na sebe přivolal nesmiřitelnou nenávist svého pána. Po odhalení tzv. págského spiknutí Kallisthena uvěznil, v řetězech ho vláčili sedm měsíců během indického tažení a nakonec ho odstranili. Rozhlásili o něm, že zemřel na obezitu a zavšivenost.

Konec konců, tak dopadli všichni, kteří se otevřeně nebo jen náznakem postavili proti Alexandrovým nárokům na světovládu nebo proti jeho zbožňování.

Philotase, velitele makedonské jízdy, dal zabít kopím. Kleitose, který v bitvě u Graniku zachránil Alexandrovi život, probodl král vlastnoručně oštěpem v průběhu jedné noční hostiny...

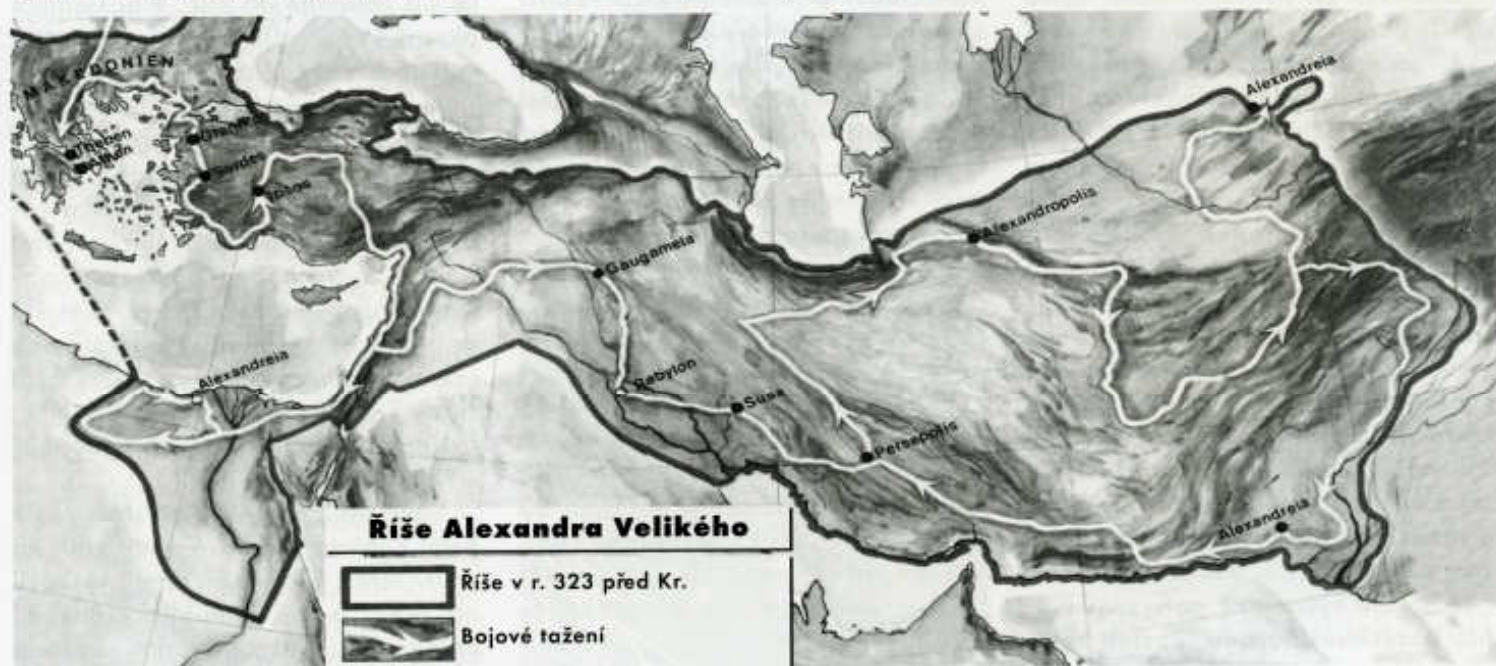
Věnujme se ještě krátce statistikům tohoto kolosálního vojenského filmu – Arsamenovi, Efippovi, Menidasovi a dalším postavám různých jmen. Na rozdíl od komparzistů moderních širokoúhlých filmů se večer nemohli vrátit do svých vytopených venkovských usedlostí nebo do kasáren vyhříváných ústředním topením. Víc než deset let putovali tisíce kilometrů mezi Středoziemním mořem a Hyfasisem. Vyprahlí pochodovali prašnými rovinami Mezopotámie, při nočních zrychlených přesunech (přes den bylo příliš horko) Kaspickými branami, o půl roku později se napůl zmrzlí brodili sněhem baktříjských hor. Opuštění umírali kdesi na kousnutí jedovatými hady Indie.

Tři čtvrtiny Alexandrovy plní armády zahynuly jen při ústupu z Indie v průběhu šedesátidenního pochodu pouští Kadrosie. Jejich umírání nebylo pouhým výrazem filmového a režisérského umění, jejich krvácení nepozůstávalo z kečupu nebo malinové šfávy. Jejich útrapy byly pravé, jejich smrt byla neodvolatelná a konec konců úplně zbytečná.

Alexandr měl v plánu natočit svůj životní film ještě na mnohých dalších místech: v Arábii, Africe, Evropě. Ještě pořád tu byl svět, který by se dal podmanit. Najednou však děj přeskočil rovnou na poslední scénu. Co nezmohly boje, pochody, útrapy a poranění, toho dosáhly výstřední hostiny, bezesné noci, přemíra alkoholu, tělo vyčerpané celonočními oslavami. Nedokázalo už odolávat nemoci s vysokými horečkami. V době příprav na novou dobytelskou výpravu západním směrem umírá 33letý Alexandr v červnu 323 před Kr. v Babyloně. Odvinuly se poslední metry filmu.

Jistě, svými nároky na zbožňování a světovládu Alexandr vybočuje z našeho filmového přirovnání. Jako režisér by byl jistě jedním z největších ve světě stříbrného plátna. Kdyby však měl ve skutečném světě přístup ke zbraním naší doby, museli bychom každým okamžikem očekávat „velký třesk“.

O. Riegel

Výbor je skupina lidí, kteří jednotlivě nedokáží udělat nic, ale jako skupina rozhodnou, že se nedá nic udělat. (Fred Allen)

Je zajímavé, že pokud se jako křesťané neumíme na sebe usmát, nekřesťané nás neberou vážně. (Tony Campolo)

Charakter člověka se nedá z ničeho poznat s takovou jistotou, jako z vtipu, který se ho dotkne. (Ch. Lichtenberg)

Pokud je něco směšného, hledej v tom skrytou pravdu. (G. B. Shaw)

Je lepší modlitba beze slov, než mnoho slov bez modlitby. (Ghándhí)

Láska se začíná rozvíjet jen v lásce k těm, kteří neslouží našim cílům. (E. Fromm)

Netrápí mě oni tak prázdné lavice ve sboru, jako plné lavice naplněné prázdnými lidmi. (Richard Long)

V jednom skotském městě dal pastor kolovat klobouk, aby tam věřící vkládali almužny na kostel. Po nějaké době se mu klobouk vrátil, samozřejmě prázdný. Pastor obrátil oči k nebi a s vděčností se modlil: „Děkuji ti, Bože. Vrátili mi klobouk.“

Maminka připravovala pro své dva syny, pětiletého Martínka a tříletého Benjamína, palačinky. Chlapci se začali hádat, komu bude patřit prvá palačinka. Maminka v tom viděla příležitost pro morální lekci pro své chlapce, proto řekla: „Kdyby tu seděl Pán Ježíš, řekl by: První palačinka nechť patří mému bratrovi. Já klidně počkám.“ Nato se Martínek obrátil k Benjamínovi a řekl: „Beny, ty budeš Ježíš.“

Kazatel se ptal dětí: „Víte, kde žije Pán Bůh?“ Jeden chlapec se začal vzrušeně hlásit a křičel: „V koupelně, v koupelně.“ „V koupelně? Jak jsi na to přišel?“ divil se kazatel. „Ano,“ trval na svém chlapec, „právě dnes ráno, když jsme se chystali do sboru, tatínek zaklepal na dveře koupelny a řekl: ‚Můj Bože, ještě pořád jsi tam?‘“

Kazatelův syn sleduje otce, jak si píše kázání. Po chvíli se zvědavě ptá: „Tati, jak víš, co máš napsat?“ „Jak? Pán Bůh mi to vždycky poví,“ odpoví otec přesvědčivě. „Dobře,“ pokračuje syn, „ale proč potom vyhazuješ tolik poškrtných papírů do koše?“

PROČ MAJÍ PTAČÍ VEJCE RŮZNÁ ZBARVENÍ

Zbarvení ptačích vajec způsobuje pigment, který se do skořápky ukládá v pohlavní soustavě samičky. Ptáci, jejichž vejce se v době ukládání pigmentu ve vejcovodech nepohybují, mají puntíkovaná vejce. Ti, kteří se pohybují, mají vejce žilkovitě zbarvená.

Maskování vajec je ve větší míře vyvinuto u ptáků, kteří se pokoušejí odlákat nepřítele od hnízda, přičemž vejce zůstávají určitou dobu v hnízdě bez dozoru.

Pro kukačku je kresba na vajíčku obzvlášť důležitá, protože snáší vajíčka, která se musí podobat vejcům hostitelů. Přestože kukaččí vejce mají různé vzory, jednotlivé samičky snášejí vejce vždy jen s jedním vzorem. Typ kresby se pravděpodobně dědí po matce. Mladá samička si potom zvolí vhodné hnízdo tak, že vyhledá druh, který ji vyseděl.

NEJVĚTŠÍ RYBA

Na rozdíl od velryb jsou všechny ryby studenokrevné a dýchají žabrami. Většina ryb klade vajíčka – jikry, jen některé jsou živorodé.

Největší rybou je žralok velrybí, který měří až 18 metrů a váží kolem 40 tun. Živí se živočišným planktonem. Žraločí mládě se vylhne z velkého tuhého vejcovitého pouzdra.

KRTKOVA SPIŽÍRNA NA ŽÍŽALY

Krtek se ve svých podzemních chodbách živí žížalami a hmyzem. Pokud najde víc žížal, než dokáže spotřebovat, překousne je v zadní části těla. Takovýmto způsobem se postará o to, aby se žížaly nemohly odplazit pryč, a zároveň si je uchová v zásobě živé. Krtek má v podzemní skrýši spižírnu, kde jich může uskladnit i celé stovky. Denně spotřebuje tolik žížal, kolik sám váží. Hledá je pomocí svého mimořádně citlivého čichu.

Dva bratři a potok

Kdysi dávno žili na sousedních farmách dva bratři. Hospodařili spolu čtyřicet roků. Vzájemně si půjčovali stroje, dělili se o majetek, pomáhali si při obchodování – zkrátka, vždycky se uměli dohodnout. Všechno probíhalo hladce. Jednou však mezi nimi došlo k malému nedorozumění. To pomalu přerostlo do zásadních rozdílů, až nakonec do ostré výměny nenávislivých slov, po které následovaly týdny mlčení.

Jednoho rána kdosi nečekaně zaklepal na dveře staršího bratra, který se jmenoval Jan. Před dveřmi stál muž. Přes rameno měl přehozenou tašku s tesařským náradím. „Hledám práci na pár dní. Rád bych vám pomohl s nějakými drobnostmi, pokud byste potřeboval,” nabídl muž.

„Jděte jako na zavalanou,” zaradoval se Jan, „právě potřebuji mistra jako jste vy. Podívejte se přes potok na tamtu farmu. Patří sousedovi, je to vlastně můj bratr. Ještě minulý týden se mezi našimi pozemky rozprostírala krásná louka. On však vzal buldozer, zničil říční hráz a teď v místech, kde byla louka, teče potok. Víím, že to udělal, aby mne rozzlobil, ale já mu to vrátím i s úroky. Vidíte tu haldu dřeva u stodoly? Postavte z ní vysoký plot, abych se už nikdy nemusel dívat na dům svého bratra. Zchladím jeho horkou hlavu, ať to stojí cokoli.” Mistr souhlasně přikývl: „Přesně chápu, o co vám jde. Udělám svou práci tak dokonale, že nebudete mít důvod být nespokojený.” Starší bratr ještě pomohl připravit tesaři vše, co potřeboval, a potom odešel na celý den do města vyřizovat obchodní záležitosti. Mistr tesař celý den usilovně pracoval, měřil, přeměřoval, řezal dřevo, přibíjel hřebíky... Když se slunko blížilo k západu, byl se vším hotov. I Jan se právě vracel domů, ale když se podíval tím směrem, kde měl stát plot, uviděl něco úplně jiného a překvapením zůstal stát. Místo plotu se před jeho očima klenul most, který spojoval břehy potoka. Byla to mistrovsky odvedená práce. A tu uviděl mladšího bratra, jak přichází po mostě a vztahuje k němu své ruce: „Tý jsi skutečný přítel a společník, když jsi dokázal postavit most po tom všem zlém, co jsem ti řekl a udělal.”

Oba dva sourozenci se setkali uprostřed mostu a podali si ruce. Ohlédli se a uviděli tesaře, připraveného k odchodu s taškou na rameni. „Neodcházej, zůstaň u nás pár dní. Mám mnoho plánů, při kterých bych potřeboval tvou pomoc,” zavolal na něho starší bratr. „Rád bych zůstal,” odpověděl mistr, „ale musím pokračovat v cestě a postavit ještě mnoho mostů.”

„Blaze těm, kdo působí pokoj, neboť oni budou nazváni syny Božími.” (Matouš 5,9)